Συλλογή της Νομολογίας

ΠΡΟΤΆΣΕΙΣ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΎ ΕΙΣΑΓΓΕΛΈΑ
GERARD HOGAN
της 8ης Οκτωβρίου 2020[1]

Υπόθεση C-440/19 P

Pometon SpA
κατά

Ευρωπαϊκής Επιτροπής

«Αίτηση αναιρέσεως – Συμπράξεις – Ευρωπαϊκή αγορά λειαντικών μέσων από χάλυβα – Συμμετοχή σε διμερείς και πολυμερείς επαφές με αντικείμενο τον συντονισμό των τιμών σε ολόκληρο τον Ευρωπαϊκό Οικονομικό Χώρο (ΕΟΧ) – "Υβριδική" διαδικασία της οποίας τα στάδια έχουν διεξαχθεί σε διαφορετικό χρόνο – Χάρτης των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης – Άρθρο 41 – Αρχή της αμεροληψίας της Επιτροπής – Άρθρο 48 – Τεκμήριο αθωότητας – Υποχρέωση αιτιολόγησης – Ενιαία και διαρκής παράβαση – Ίση μεταχείριση – Πλήρης δικαιοδοσία»

I. Εισαγωγή

1. Με την υπό εξέταση αίτηση αναιρέσεως, η Pometon SpA (στο εξής: Pometon ή αναιρεσείουσα) ζητεί την αναίρεση της απόφασης του Γενικού Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης της 28ης Μαρτίου 2019, Pometon κατά Επιτροπής (T-433/16, EU:T:2019:201, στο εξής: αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση). Με την απόφαση αυτή, το Γενικό Δικαστήριο ακύρωσε το άρθρο 2 της απόφασης C(2016) 3121 τελικό της Επιτροπής, της 25ης Μαΐου 2016, σχετικά με διαδικασία βάσει του άρθρου 101 ΣΛΕΕ και του άρθρου 53 της [Συμφωνίας για τον Ευρωπαϊκό Οικονομικό Χώρο (ΕΟΧ)] (υπόθεση AT.39792 – Λειαντικά μέσα από χάλυβα) (στο εξής: προσβαλλόμενη απόφαση) και καθόρισε το ύψος του προστίμου που επιβλήθηκε στην Pometon σε 3 873 375 ευρώ. Επικουρικώς, η Pometon ζητεί από το Δικαστήριο να μειώσει το επιβληθέν πρόστιμο.

2. Μολονότι κρίνω σκόπιμο να επικεντρώσω την ανάλυσή μου, στις παρούσες προτάσεις, στον πρώτο και τον τέταρτο λόγο αναιρέσεως (καθώς και στα δύο νομικά ζητήματα που έθεσε η αναιρεσείουσα προς στήριξη των λόγων αυτών), ωστόσο, προκειμένου να απαντήσω στον πρώτο λόγο αναιρέσεως, στο πλαίσιο της εξέτασής του θα εξετάσω επίσης τον δεύτερο και τον τρίτο λόγο αναιρέσεως. Ο πρώτος λόγος αναιρέσεως αφορά την έκταση της υποχρέωσης αμεροληψίας την οποία υπέχει η Επιτροπή στο ειδικότερο πλαίσιο της λεγόμενης «υβριδικής» διαδικασίας. Ο δε τέταρτος λόγος αναιρέσεως αφορά την εφαρμογή της αρχής της ίσης μεταχείρισης κατά τον καθορισμό του ύψους του προστίμου στο πλαίσιο της εν λόγω διαδικασίας.

[1] Γλώσσα του πρωτοτύπου: η αγγλική.

3. Περί «υβριδικής διαδικασίας» πρόκειται όταν η Επιτροπή διεξάγει παράλληλα, αφενός, διαδικασία διευθέτησης διαφορών δυνάμει του άρθρου 10α του κανονισμού (ΕΚ) 773/2004 της Επιτροπής, της 7ης Απριλίου 2004, σχετικά με τη διεξαγωγή από την Επιτροπή των διαδικασιών δυνάμει των άρθρων [101] και [102 ΣΛΕΕ] (ΕΕ 2004, L 123, σ. 18), όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό (ΕΚ) 622/2008 της Επιτροπής, της 30ής Ιουνίου 2008, σχετικά με τη διεξαγωγή των διαδικασιών διευθέτησης διαφορών σε υποθέσεις συμπράξεων[2], και, αφετέρου, τακτική διοικητική διαδικασία δυνάμει του άρθρου 7 του κανονισμού (ΕΚ) 1/2003 του Συμβουλίου, της 16ης Δεκεμβρίου 2002, για την εφαρμογή των κανόνων ανταγωνισμού που προβλέπονται στα άρθρα [101] και [102 ΣΛΕΕ][3]. Μολονότι στο πλαίσιο της διαδικασίας αυτής έχουν ήδη εκδοθεί αποφάσεις της Επιτροπής των οποίων η νομιμότητα αμφισβητήθηκε ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου (καθώς και κατ' αναίρεση)[4], το Δικαστήριο καλείται όμως για πρώτη φορά να εξετάσει, πραγματικά, ορισμένα από τα ειδικότερα ζητήματα που τίθενται σε σχέση με την εν λόγω «υβριδική διαδικασία».

II. Το νομικό πλαίσιο

Α. Ο κανονισμός 1/2003

4. Το άρθρο 7, παράγραφος 1, του κανονισμού 1/2003 προβλέπει τα εξής:

«Εάν η Επιτροπή διαπιστώσει, κατόπιν καταγγελίας ή αυτεπαγγέλτως, παράβαση του άρθρου [101] ή του άρθρου [102 ΣΛΕΕ], δύναται να υποχρεώσει με απόφασή της τις εμπλεκόμενες επιχειρήσεις και ενώσεις επιχειρήσεων να θέσουν τέλος στη διαπιστωθείσα παράβαση. Για τον σκοπό αυτό, η Επιτροπή δύναται να τους επιβάλλει μέτρα συμπεριφοράς ή διαρθρωτικού χαρακτήρα, ανάλογα προς τη διαπραχθείσα παράβαση και αναγκαία για την παύση της. […]»

5. Το άρθρο 23, παράγραφοι 2 και 3, του ίδιου κανονισμού έχει ως εξής:

«2. Η Επιτροπή δύναται με απόφασή της να επιβάλει σε επιχειρήσεις και ενώσεις επιχειρήσεων πρόστιμα, σε περίπτωση που αυτές, εκ προθέσεως ή εξ αμελείας:

α) διαπράττουν παράβαση των διατάξεων του άρθρου [101] ή του άρθρου [102 ΣΛΕΕ] […]

[…]

Για καθεμία από τις επιχειρήσεις και ενώσεις επιχειρήσεων που συμμετείχαν στην παράβαση, το πρόστιμο δεν υπερβαίνει το 10 % του συνολικού κύκλου εργασιών κατά το προηγούμενο οικονομικό έτος.

[…]

3. Ο καθορισμός του ύψους του προστίμου γίνεται με βάση τη σοβαρότητα και τη διάρκεια της παράβασης.»

[2] ΕΕ 2008, L 171, σ. 3.

[3] ΕΕ 2003, L 1, σ. 1.

[4] Συναφώς, μπορώ να μνημονεύσω τις αποφάσεις του Γενικού Δικαστηρίου της 20ής Μαΐου 2015, Timab Industries και CFPR κατά Επιτροπής (T-456/10, EU:T:2015:296) (κατ' αναίρεση, απόφαση της 12ης Ιανουαρίου 2017, Timab Industries και CFPR κατά Επιτροπής, C-411/15 P, EU:C:2017:11), και της 10ης Νοεμβρίου 2017, Icap κ.λπ. κατά Επιτροπής (T-180/15, EU:T:2017:795) (κατ' αναίρεση, απόφαση της 10ης Ιουλίου 2019, Επιτροπή κατά Icap Management Services και Icap New Zealand, C-39/18 P, EU:C:2019:584).

Β. Ο κανονισμός 773/2004

6. Το άρθρο 10α του κανονισμού 773/2004, το οποίο επιγράφεται «Διαδικασία διευθέτησης διαφορών σε υποθέσεις συμπράξεων», προβλέπει τα εξής:

«1. Μετά την έναρξη της διαδικασίας σύμφωνα με το άρθρο 11 παράγραφος 6 του κανονισμού [1/2003] του Συμβουλίου, η Επιτροπή δύναται να ορίσει προθεσμία εντός της οποίας τα μέρη έχουν τη δυνατότητα να δηλώσουν γραπτώς ότι είναι διατεθειμένα να συμμετάσχουν σε συζητήσεις διευθέτησης διαφορών ενόψει της πιθανής υποβολής αιτημάτων διευθέτησης διαφορών. Η Επιτροπή δεν υποχρεούται να λάβει υπόψη της απαντήσεις που παραλαμβάνονται εκπρόθεσμα.

[…]

2. Τα μέρη που συμμετέχουν στις συζητήσεις διευθέτησης διαφορών πρέπει να ενημερώνονται από την Επιτροπή σχετικά με:

α) τις αιτιάσεις που πρόκειται να τους απευθύνει·

β) τα αποδεικτικά στοιχεία με βάση τα οποία πρόκειται να απευθύνει τις αιτιάσεις·

γ) τις μη εμπιστευτικές εκδοχές οιουδήποτε προσβάσιμου εγγράφου το οποίο αναφέρεται στο φάκελο της υπόθεσης, τη συγκεκριμένη χρονική στιγμή, εφόσον κρίνουν ότι μία αίτηση ενός ενδιαφερόμενου μέρους είναι αιτιολογημένη γιατί παρέχει στο ενδιαφερόμενο μέρος τη δυνατότητα να διαπιστώσει τη θέση του σχετικά με μία χρονική περίοδο ή με οποιαδήποτε άλλη πτυχή της σύμπραξης, καθώς και

δ) τα ενδεχόμενα πρόστιμα.

[…]

Σε περίπτωση που οι συζητήσεις διευθέτησης διαφορών προοδεύσουν, η Επιτροπή δύναται να ορίσει προθεσμία εντός της οποίας τα μέρη δεσμεύονται να ακολουθήσουν τη διαδικασία διευθέτησης διαφορών υποβάλλοντας αιτήματα διευθέτησης διαφορών που να αντικατοπτρίζουν τα αποτελέσματα των διεξαχθεισών συζητήσεων κατά τις οποίες αναγνωρίζουν τη συμμετοχή τους σε παράβαση του άρθρου 101 [ΣΛΕΕ], καθώς και την ευθύνη τους. […]

[…]

3. Όταν η γνωστοποιηθείσα στα μέρη κοινοποίηση αιτιάσεων αντικατοπτρίζει το περιεχόμενο των αιτημάτων τους διευθέτησης διαφορών, η γραπτή απάντηση στην κοινοποίηση αιτιάσεων από πλευράς των εμπλεκομένων μερών θα επιβεβαιώνει, εντός της προθεσμίας που έχει ορίσει η Επιτροπή, ότι η κοινοποίηση αιτιάσεων που τους απεστάλη αντικατοπτρίζει το περιεχόμενο των αιτημάτων τους διευθέτησης διαφορών. Η Επιτροπή δύναται τότε να προβεί στην έκδοση της απόφασης σύμφωνα με το άρθρο 7 και το άρθρο 23 του κανονισμού [1/2003], μετά από διαβούλευση με τη συμβουλευτική επιτροπή συμπράξεων και δεσποζουσών θέσεων, σύμφωνα με το άρθρο 14 του κανονισμού [1/2003].

4. Η Επιτροπή δύναται να αποφασίσει ανά πάσα στιγμή κατά τη διάρκεια της διαδικασίας τη διακοπή όλων των συζητήσεων διευθέτησης διαφορών για μία συγκεκριμένη υπόθεση ή

αναφορικά με ένα ή περισσότερα από τα εμπλεκόμενα μέρη, εάν κρίνει ότι η διαδικαστική αποτελεσματικότητα δεν πρόκειται να επιτευχθεί.»

Γ. Η ανακοίνωση σχετικά με τις διαδικασίες διευθέτησης διαφορών

7. Οι λεπτομέρειες για την εφαρμογή του κανονισμού 773/2004 διευκρινίστηκαν με την ανακοίνωση της Επιτροπής, της 2ας Ιουλίου 2008, σχετικά με την διεξαγωγή διαδικασιών διευθέτησης διαφορών εν όψει της έκδοσης αποφάσεων δυνάμει του άρθρου 7 και του άρθρου 23 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1/2003 του Συμβουλίου σε περιπτώσεις συμπράξεων[5] (στο εξής: ανακοίνωση σχετικά με τις διαδικασίες διευθέτησης διαφορών).

8. Κατά το σημείο 32 της ανακοίνωσης σχετικά με τις διαδικασίες διευθέτησης διαφορών, «[σ]ε περίπτωση που η Επιτροπή αποφασίσει να επιβραβεύσει ένα μέρος για τη διευθέτηση μιας διαφοράς στο πλαίσιο της παρούσας ανακοίνωσης, μειώνει κατά 10 % το ύψος του προστίμου που πρόκειται να επιβληθεί αφού εφαρμόσει το ανώτατο όριο του 10 % σύμφωνα με τις κατευθυντήριες γραμμές για τη μέθοδο υπολογισμού των προστίμων που επιβάλλονται κατ' εφαρμογή του άρθρου 23 παράγραφος 2 στοιχείο α) του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1/2003 [(ΕΕ 2006, C 210, σ. 2, στο εξής: κατευθυντήριες γραμμές του 2006)]. […]»

Δ. Οι κατευθυντήριες γραμμές του 2006

9. Οι κατευθυντήριες γραμμές του 2006 καθορίζουν τη μέθοδο που χρησιμοποιεί η Επιτροπή για τον υπολογισμό του ύψους του προστίμου που επιβάλλεται σε επιχειρήσεις και ενώσεις επιχειρήσεων, σε περίπτωση που αυτές, εκ προθέσεως ή εξ αμελείας, διαπράττουν παράβαση των διατάξεων του άρθρου 101 ή του άρθρου 102 ΣΛΕΕ.

10. Το σημείο 37 των κατευθυντήριων γραμμών του 2006 διευκρινίζει ότι, «[π]αρότι οι παρούσες κατευθυντήριες γραμμές παραθέτουν τη γενική μεθοδολογία για τον υπολογισμό των προστίμων, οι ιδιαιτερότητες μίας ορισμένης υπόθεσης ή η ανάγκη διασφάλισης του αποτρεπτικού χαρακτήρα του προστίμου, μπορεί να δικαιολογούν απόκλιση από τη μεθοδολογία αυτή ή από τα όρια που καθορίζονται στο σημείο 21».

III. Το ιστορικό της διαφοράς και η προσβαλλόμενη απόφαση

11. Το ιστορικό της διαφοράς και τα ουσιώδη στοιχεία της προσβαλλόμενης απόφασης εκτέθηκαν στις σκέψεις 1 έως 21 της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης. Μπορούν να συνοψιστούν ως εξής.

12. Η Pometon είναι ιταλική εταιρία που ειδικεύεται στην επεξεργασία μετάλλων. Δραστηριοποιούνταν στην αγορά των λειαντικών μέσων από χάλυβα μέχρι τις 16 Μαΐου 2007, ημερομηνία κατά την οποία πώλησε τον κλάδο δραστηριότητάς της στον τομέα των λειαντικών μέσων από χάλυβα σε έναν εκ των ανταγωνιστών της, τη γαλλική εταιρία Winoa SA. Ειδικότερα, κατά την ημερομηνία αυτή, ο προαναφερθείς κλάδος δραστηριότητας της Pometon μεταβιβάστηκε στην εταιρία Pometon Abrasives Srl, η οποία ανήκει στον όμιλο Winoa.

[5] ΕΕ 2008, C 167, σ. 1.

13. Τα λειαντικά μέσα από χάλυβα είναι ελεύθερα σωματίδια χάλυβα, είτε με σφαιρική (σφαιρίδια) είτε με γωνιώδη (πολυεδρική) μορφή. Χρησιμοποιούνται κυρίως στη βιομηχανία χάλυβα, την αυτοκινητοβιομηχανία, τη μεταλλουργία, τη βιομηχανία πετροχημικών προϊόντων και τη βιομηχανία κοπής λίθων, και παράγονται από υπολείμματα απομετάλλων χάλυβα.

Α. Η διαδικασία έρευνας μέχρι την έκδοση της απόφασης διευθέτησης της διαφοράς

14. Στις 16 Ιανουαρίου 2013 η Επιτροπή κίνησε, με βάση το άρθρο 2 του κανονισμού 773/2004, τη διαδικασία έρευνας που προβλέπεται στο άρθρο 11, παράγραφος 6, του κανονισμού 1/2003 κατά της Pometon, του αμερικανικού ομίλου Ervin Industries Inc. (στο εξής: Ervin), της Winoa και των γερμανικών εταιριών MTS GmbH και Würth GmbH, προκειμένου να διεξαχθούν συζητήσεις μαζί τους για τη διευθέτηση της διαφοράς.

15. Τα πέντε μέρη επιβεβαίωσαν τη βούλησή τους να συμμετάσχουν σε συζητήσεις για τη διευθέτηση της διαφοράς. Από τον Φεβρουάριο του 2013 μέχρι και τον Δεκέμβριο του 2013, πραγματοποιήθηκαν, μεταξύ του κάθε μέρους και της Επιτροπής, συναντήσεις για τη διευθέτηση της διαφοράς. Στο πλαίσιο των συναντήσεων αυτών, η Επιτροπή ενημέρωσε τα μέρη σχετικά με τις αιτιάσεις που σκόπευε να προβάλει σε βάρος τους και γνωστοποίησε τα κύρια αποδεικτικά στοιχεία από τον φάκελό της, στα οποία στηριζόταν για τη στοιχειοθέτηση των εν λόγω ενδεχόμενων αιτιάσεων. Η Επιτροπή παρέσχε στα μέρη επίσης εκτίμηση του εύρους των πιθανών προστίμων.

16. Τον Ιανουάριο του 2014 οι εμπλεκόμενες εταιρίες υπέβαλαν εμπροθέσμως επίσημη αίτηση διευθέτησης της διαφοράς, με εξαίρεση την Pometon, η οποία αποφάσισε να αποσυρθεί από τη διαδικασία. Στις 13 Φεβρουαρίου 2014 η Επιτροπή απηύθυνε κοινοποίηση αιτιάσεων σε καθένα από τα άλλα τέσσερα μέρη της εικαζόμενης σύμπραξης και, στις 2 Απριλίου 2014, εξέδωσε την απόφαση διευθέτησης διαφοράς C(2014) 2074 τελικό, με βάση τα άρθρα 7 και 23 του κανονισμού 1/2003 (στο εξής: απόφαση διευθέτησης της διαφοράς).

Β. Η προσβαλλόμενη απόφαση

17. Στις 3 Δεκεμβρίου 2014 η Επιτροπή απηύθυνε στην Pometon κοινοποίηση αιτιάσεων. Στις 25 Μαΐου 2016 η Επιτροπή εξέδωσε, με βάση τα άρθρα 7 και 23 του κανονισμού 1/2003, την προσβαλλόμενη απόφαση.

18. Με την απόφαση αυτή, η Επιτροπή έκρινε ότι, κατά το χρονικό διάστημα από τις 3 Οκτωβρίου 2003 έως τις 16 Μαΐου 2007, η Pometon συμμετείχε, είτε άμεσα είτε μέσω των εκπροσώπων της ή μέσω των εκπροσώπων δύο εκ των θυγατρικών της, ήτοι της Pometon España SA και της Pometon Deutschland GmbH, σε σύμπραξη συνιστάμενη σε συμφωνίες ή εναρμονισμένες πρακτικές με τις τέσσερις άλλες προμνησθείσες επιχειρήσεις –ήτοι τις Ervin, Winoa, MTS και Würth–, με κύριο σκοπό τον συντονισμό των τιμών των λειαντικών μέσων από χάλυβα σε ολόκληρο τον Ευρωπαϊκό Οικονομικό Χώρο (ΕΟΧ).

19. Το διατακτικό της προσβαλλόμενης απόφασης έχει ως εξής:

«Άρθρο 1

Η Pometon SpA παρέβη το άρθρο 101, παράγραφος 1, [ΣΛΕΕ] και το άρθρο 53, παράγραφος 1, της Συμφωνίας ΕΟΧ συμμετέχοντας σε ενιαία και διαρκή παράβαση όσον αφορά τις τιμές στον

τομέα των λειαντικών μέσων από χάλυβα, η δε παράβαση αυτή συνίσταται στον συντονισμό της συμπεριφοράς της όσον αφορά τις τιμές και καλύπτει ολόκληρο τον ΕΟΧ.

Η παράβαση διήρκεσε από τις 3 Οκτωβρίου 2003 έως τις 16 Μαΐου 2007.

Άρθρο 2

Για την παράβαση που αναφέρεται στο άρθρο 1, επιβάλλεται στην Pometon SpA το ακόλουθο πρόστιμο: 6 197 000 ευρώ […].»

20. Από τη συνολική εξέταση της προσβαλλόμενης απόφασης προκύπτει, κατ' ουσίαν, ότι η Pometon και οι λοιποί συμμετέχοντες στη σύμπραξη, αφενός, καθιέρωσαν (πρώτη πτυχή της σύμπραξης) ενιαίο τρόπο υπολογισμού, βάσει του οποίου επιτύγχαναν τη συντονισμένη αύξηση της τιμής των λειαντικών μέσων από χάλυβα και ο οποίος βασιζόταν σε δείκτες της τιμής των απομετάλλων (στο εξής: προσαύξηση στα απομέταλλα). Αφετέρου, παράλληλα, συμφώνησαν (δεύτερη πτυχή της σύμπραξης) να συντονίσουν τη συμπεριφορά τους όσον αφορά τις τιμές πώλησης των λειαντικών μέσων από χάλυβα σε επιμέρους πελάτες, δεσμευόμενοι ειδικότερα να μην ανταγωνίζονται μεταξύ τους μέσω μειώσεων των τιμών (αιτιολογικές σκέψεις 32, 33, 37 και 57 της προσβαλλόμενης απόφασης).

21. Όσον αφορά τον χαρακτηρισμό της επίμαχης παράβασης, η Επιτροπή εκτίμησε ότι επρόκειτο για ενιαία και διαρκή παράβαση του άρθρου 101 ΣΛΕΕ και του άρθρου 53 της Συμφωνίας ΕΟΧ. Συγκεκριμένα, όλες οι αντίθετες προς τους κανόνες του ανταγωνισμού συμφωνίες των συμμετεχόντων αφορούσαν τον συντονισμό των τιμών και είχαν ως αντικείμενο τα ίδια προϊόντα, πραγματοποιήθηκαν δε υπό τους ίδιους όρους και τις ίδιες προϋποθέσεις καθ' όλη τη διάρκεια της περιόδου παράβασης, από τις 3 Οκτωβρίου 2003 έως τις 16 Μαΐου 2007, ημερομηνία κατά την οποία η Pometon μεταβίβασε στη Winoa τον κλάδο δραστηριότητάς της στον τομέα των λειαντικών μέσων από χάλυβα. Τέλος, οι επιχειρήσεις που συμμετείχαν στην παράβαση, καθώς και τα πρόσωπα που ενεργούσαν για λογαριασμό τους, παρέμειναν, κατ' ουσίαν, τα ίδια (αιτιολογικές σκέψεις 107 και 166 της προσβαλλόμενης απόφασης).

22. Η Επιτροπή φρονεί, εν τέλει, ότι η εν λόγω σύμπραξη είχε ως αντικείμενο τον περιορισμό του ανταγωνισμού, με σοβαρές επιπτώσεις στις συναλλαγές επί του οικείου προϊόντος μεταξύ των κρατών μελών και μεταξύ των συμβαλλόμενων μερών στη Συμφωνία ΕΟΧ (αιτιολογικές σκέψεις 142 και 154 της προσβαλλόμενης απόφασης).

23. Όσον αφορά τη διάρκεια της συμμετοχής της Pometon στην παράβαση, η Επιτροπή όρισε ως ημερομηνία έναρξης της συμμετοχής της Pometon την 3η Οκτωβρίου 2003. Βασιζόμενη στο ότι η Pometon δεν αποστασιοποιήθηκε επισήμως από την εν λόγω σύμπραξη, η Επιτροπή έκρινε ότι η συμμετοχή της Pometon στη σύμπραξη συνεχίστηκε έως τις 16 Μαΐου 2007, ημερομηνία κατά την οποία η Pometon πώλησε στη Winoa τον κλάδο δραστηριότητάς της στον τομέα των λειαντικών μέσων (αιτιολογικές σκέψεις 160 και 166 της προσβαλλόμενης απόφασης).

24. Με βάση τις κατευθυντήριες γραμμές του 2006, η Επιτροπή καθόρισε το βασικό ποσό του προστίμου της Pometon στο 16 % της αξίας των πωλήσεων που πραγματοποίησε η Pometon στις αγορές των χωρών του ΕΟΧ κατά το έτος 2006, ήτοι κατά το τελευταίο πλήρες έτος συμμετοχής της Pometon στην παράβαση, πριν από την πώληση του κλάδου δραστηριότητάς της στον τομέα των λειαντικών μέσων από χάλυβα στη γαλλική ανταγωνιστική της εταιρία.

25. Το ποσοστό αυτό αντιστοιχεί σε βασικό συντελεστή 15 %, ο οποίος προσαυξήθηκε περαιτέρω κατά 1 %, προκειμένου να ληφθεί υπόψη η γεωγραφική έκταση της παράβασης στο σύνολο του ΕΟΧ. Κατόπιν τούτων, το μεταβλητό μέρος του βασικού ποσού του προστίμου προσαυξήθηκε κατά ένα σταθερό επιπρόσθετο ποσό ύψους 16 %, το οποίο επιβλήθηκε με σκοπό να αποτραπούν οι επιχειρήσεις από τη σύναψη συμφωνιών συντονισμού των τιμών, σύμφωνα με το σημείο 25 των κατευθυντήριων γραμμών του 2006 (αιτιολογική σκέψη 220 της προσβαλλόμενης απόφασης).

26. Τέλος, με βάση το σημείο 37 των κατευθυντήριων γραμμών του 2006, το οποίο επιτρέπει στην Επιτροπή να αποκλίνει από τη μεθοδολογία που προβλέπουν οι εν λόγω κατευθυντήριες γραμμές όταν «οι ιδιαιτερότητες μίας ορισμένης υπόθεσης» μπορούν να το δικαιολογήσουν, το εν λόγω θεσμικό όργανο μετέβαλε το αναπροσαρμοσμένο βασικό ποσό του προστίμου (αιτιολογικές σκέψεις 228 έως 231 της προσβαλλόμενης απόφασης), μειώνοντάς το κατά 60 %.

27. Τελικώς, όπως προκύπτει από το άρθρο 2 της προσβαλλόμενης απόφασης, κατόπιν του ανωτέρω υπολογισμού, το ποσό του προστίμου που επιβλήθηκε στην Pometon ανήλθε σε 6 197 000 ευρώ.

IV. Η διαδικασία ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου και η αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση

28. Με δικόγραφο που κατέθεσε στη Γραμματεία του Γενικού Δικαστηρίου στις 3 Αυγούστου 2016, η αναιρεσείουσα άσκησε προσφυγή, με την οποία ζητούσε την ακύρωση της προσβαλλόμενης απόφασης και, επικουρικώς, τη μείωση του προστίμου που της είχε επιβληθεί.

29. Προς στήριξη της προσφυγής της, η αναιρεσείουσα προέβαλε πέντε λόγους ακυρώσεως.

30. Με τον πρώτο λόγο ακυρώσεως προέβαλε παραβίαση της αρχής της αμεροληψίας της διαδικασίας και της αρχής του τεκμηρίου αθωότητας, καθώς και προσβολή των δικαιωμάτων άμυνας, καθόσον η Επιτροπή καταλόγισε στην αναιρεσείουσα, ήδη στην απόφαση διευθέτησης της διαφοράς, συγκεκριμένη συμπεριφορά, προδικάζοντας κατ' αυτόν τον τρόπο τις κατηγορίες που διατυπώθηκαν στη συνέχεια σε βάρος της στην προσβαλλόμενη απόφαση.

31. Με τον δεύτερο λόγο ακυρώσεως προέβαλε παράβαση του άρθρου 101 ΣΛΕΕ και του άρθρου 53 της Συμφωνίας ΕΟΧ, ανεπαρκή και αντιφατική αιτιολογία, καθώς και προσβολή των δικαιωμάτων άμυνας και παράβαση των κανόνων σχετικά με το βάρος αποδείξεως, καθόσον η Επιτροπή καταλόγισε στην αναιρεσείουσα, παρά την έλλειψη αποδεικτικών στοιχείων, συμμετοχή σε σύμπραξη στην οποία η ίδια ουδέποτε συμμετείχε.

32. Με τον τρίτο λόγο ακυρώσεως προέβαλε παράβαση του άρθρου 101 ΣΛΕΕ και του άρθρου 53 της Συμφωνίας ΕΟΧ, καθόσον η Επιτροπή έκρινε ότι η σύμπραξη συνιστούσε περιορισμό του ανταγωνισμού ως εκ του αντικειμένου.

33. Με τον τέταρτο λόγο ακυρώσεως, η Pometon αμφισβητούσε τη διάρκεια της συμμετοχής της στη σύμπραξη.

34. Τέλος, με τον πέμπτο λόγο ακυρώσεως, η Pometon προέβαλε, προς στήριξη του αιτήματος με το οποίο ζητούσε την ακύρωση του προστίμου ή τη μείωση του ποσού του, παράβαση της υποχρέωσης αιτιολόγησης, καθώς και παραβίαση των αρχών της αναλογικότητας και της ίσης μεταχείρισης, όσον αφορά την κατ' εξαίρεση προσαρμογή του βασικού ποσού του προστίμου στην οποία προέβη η Επιτροπή βάσει του σημείου 37 των κατευθυντήριων γραμμών του 2006.

35. Με την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση, το Γενικό Δικαστήριο απέρριψε τους τέσσερις πρώτους λόγους ακυρώσεως, αλλά δέχτηκε τον πέμπτο λόγο που προβλήθηκε ενώπιόν του. Ως εκ τούτου, ακύρωσε το άρθρο 2 της προσβαλλόμενης απόφασης και μείωσε το πρόστιμο που επιβλήθηκε στην Pometon από το αρχικό ποσό των 6 197 000 ευρώ σε 3 873 375 ευρώ.

V. Τα αιτήματα των διαδίκων και η διαδικασία ενώπιον του Δικαστηρίου

36. Με την υπό εξέταση αίτηση αναιρέσεως, η αναιρεσείουσα ζητεί από το Δικαστήριο:

– να αναιρέσει την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση και να ακυρώσει την προσβαλλόμενη απόφαση·

– επικουρικώς, να αναιρέσει την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση και να μειώσει το ποσό του προστίμου που είχε επιβληθεί στην αναιρεσείουσα, καθώς και, σε κάθε περίπτωση, να μειώσει το πρόστιμο αυτό· και

– να καταδικάσει την Επιτροπή στα δικαστικά έξοδα τόσο της παρούσας διαδικασίας όσο και της διαδικασίας ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου.

37. Η Επιτροπή ζητεί από το Δικαστήριο:

– να απορρίψει την αίτηση αναιρέσεως ως εν μέρει απαράδεκτη και εν μέρει αβάσιμη· και

– να καταδικάσει την αναιρεσείουσα στα δικαστικά έξοδα.

VI. Η αίτηση αναιρέσεως

38. Προς στήριξη της υπό εξέταση αίτησης αναιρέσεως, η αναιρεσείουσα προβάλλει τέσσερις λόγους. Με τον πρώτο λόγο αναιρέσεως, η Pometon προβάλλει παραβίαση της αρχής της αμεροληψίας της διαδικασίας και της αρχής του τεκμηρίου αθωότητας. Με τον δεύτερο λόγο αναιρέσεως, η Pometon υποστηρίζει ότι το Γενικό Δικαστήριο εφάρμοσε εσφαλμένα τις αρχές που διέπουν το βάρος αποδείξεως και το τεκμήριο αθωότητας και ότι παρέθεσε αντιφατική ή ανεπαρκή αιτιολογία. Επικουρικώς, τα τελευταία αυτά στοιχεία προβάλλονται επίσης προς στήριξη του τρίτου λόγου αναιρέσεως, προκειμένου να επιτευχθεί μείωση του προστίμου που επιβλήθηκε σε σχέση με τη διάρκεια της συμμετοχής της Pometon στη σύμπραξη. Τέλος, με τον τέταρτο λόγο αναιρέσεως, η Pometon προβάλλει παραβίαση της αρχής της ισότητας κατά τον καθορισμό του ύψους του προστίμου, καθώς και παράθεση αντιφατικής ή ανεπαρκούς αιτιολογίας στο πλαίσιο αυτό.

39. Τα νομικά ζητήματα τα οποία το Δικαστήριο επιθυμεί να εξεταστούν στις παρούσες προτάσεις αναλύονται στο πλαίσιο του πρώτου και του τέταρτου λόγου αναιρέσεως. Επομένως, θα επικεντρωθώ, πρώτον, στην έκταση της υποχρέωσης αμεροληψίας της Επιτροπής και, δεύτερον, στην εφαρμογή της αρχής της ισότητας κατά τον υπολογισμό του ποσού του προστίμου, στο ειδικότερο όμως πλαίσιο της λεγόμενης «υβριδικής» διαδικασίας, όπως επισημαίνεται στο εισαγωγικό μέρος των παρουσών προτάσεων.

Α. Επί του πρώτου λόγου αναιρέσεως, ο οποίος αφορά την αρχή της αμεροληψίας της διαδικασίας και την αρχή του τεκμηρίου αθωότητας

1. Τα επιχειρήματα των διαδίκων

40. Με τον πρώτο λόγο αναιρέσεως, η Pometon υποστηρίζει ότι, στις σκέψεις 63 έως 103 της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης, το Γενικό Δικαστήριο υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο, καθόσον δεν διαπίστωσε ότι η Επιτροπή παραβίασε την αρχή της διαδικαστικής αμεροληψίας και το τεκμήριο αθωότητας. Κατ' αυτόν τον τρόπο, το Γενικό Δικαστήριο παραβίασε, και το ίδιο, την αρχή της αμεροληψίας και το τεκμήριο αθωότητας.

41. Κατά την Pometon, η διαδικασία που οδήγησε στην έκδοση της προσβαλλόμενης απόφασης βαρύνεται με ελάττωμα το οποίο συνεπάγεται τον παράνομο χαρακτήρα της απόφασης αυτής. Το ελάττωμα αυτό, όπως υποστηρίζει, αποτελεί απόρροια της απόφασης διευθέτησης της διαφοράς, η οποία, μολονότι αφορά τους λοιπούς συμμετέχοντες στην πιθανολογούμενη σύμπραξη πλην της Pometon, ωστόσο μνημονεύει την τελευταία στις αιτιολογικές σκέψεις 26, 28, 29, 31 και 36 έως 38.

42. Στην απόφαση διευθέτησης της διαφοράς, η Επιτροπή καταλόγισε συγκεκριμένη συμπεριφορά στην Pometon, πράγμα το οποίο, σε αντίθεση με το συμπέρασμα του Γενικού Δικαστηρίου στη σκέψη 103 της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης, υπονόμευσε τη δυνατότητα της Επιτροπής να διενεργήσει αμερόληπτη εκτίμηση στο πλαίσιο της διαδικασίας που οδήγησε στην έκδοση της προσβαλλόμενης απόφασης. Ως εκ τούτου, το Γενικό Δικαστήριο παραβίασε τη σχετική νομολογία, ιδίως την απόφαση του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ΕΔΔΑ) της 27ης Φεβρουαρίου 2014, Karaman κατά Γερμανίας (EC:ECHR:2014:0227JUD001710310, στο εξής: απόφαση Karaman), και την απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου της 10ης Νοεμβρίου 2017, Icap κ.λπ. κατά Επιτροπής (T-180/15, EU:T:2017:795, στο εξής: απόφαση Icap του Γενικού Δικαστηρίου).

43. Κατά την Pometon, το Γενικό Δικαστήριο στήριξε το ανωτέρω συμπέρασμα σε έναν τυπικό και σε έναν ουσιαστικό λόγο.

44. Ως προς τον τύπο, το Γενικό Δικαστήριο έκρινε, στη σκέψη 65 της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης, ότι η παραβίαση του τεκμηρίου αθωότητας και της αρχής της αμεροληψίας αποκλείεται λόγω του ότι η Επιτροπή, στην υποσημείωση 4 της απόφασης διευθέτησης της διαφοράς, απέκλεισε ρητώς την ενοχή της Pometon. Ωστόσο, η Pometon ισχυρίζεται ότι από την απόφαση Karaman και την απόφαση Icap του Γενικού Δικαστηρίου προκύπτει ότι οι προφυλάξεις ως προς τη διατύπωση, όπως αποτελεί τέτοια περίπτωση η υποσημείωση 4 της απόφασης διευθέτησης της διαφοράς, δεν αρκούν για την αποφυγή παρερμηνειών όσον αφορά την ευθύνη της εταιρίας εκτός του πλαισίου της σχετικής απόφασης.

45. Επί της ουσίας, το Γενικό Δικαστήριο, στη σκέψη 85 της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης, μνημόνευσε στην απόφαση Karaman, βάσει της οποίας πρέπει να κριθεί κατά πόσον οι περιλαμβανόμενες στην απόφαση διευθέτησης της διαφοράς αναφορές στη συμπεριφορά της Pometon ήταν αναγκαίες για να στοιχειοθετηθεί η ευθύνη των αποδεκτών της απόφασης αυτής. Στις σκέψεις 79, 81 και 83 της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης, το Γενικό Δικαστήριο έκρινε ότι η Επιτροπή ενήργησε σύμφωνα με τη νομολογία αυτή. Ωστόσο, στις σκέψεις αυτές, το Γενικό Δικαστήριο δεν έλαβε υπόψη τα κριτήρια που παρατίθενται στη σκέψη 64 της απόφασης Karaman, κατά τα οποία, προκειμένου να συνάδουν οι αναφορές με το τεκμήριο αθωότητας, πρέπει να είναι επιτακτικού χαρακτήρα ή απαραίτητες για την εκτίμηση της ενοχής των

κατηγορουμένων. Ωστόσο, το Γενικό Δικαστήριο έκρινε ως αποδεκτές αναφορές οι οποίες δεν είναι αναγκαίες, αλλά «μπορεί να είναι αντικειμενικά χρήσιμες» ή «προορίζονται να στοιχειοθετήσουν την αποκλειστική ευθύνη» των μερών που συμφώνησαν στη διευθέτηση της διαφοράς.

46. Στο πλαίσιο αυτό, η αναιρεσείουσα ισχυρίζεται ότι, για τη στοιχειοθέτηση παράβασης του άρθρου 6, παράγραφος 2, της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για την Προάσπιση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών, η οποία υπογράφηκε στη Ρώμη στις 4 Νοεμβρίου 1950 (ΕΣΔΑ), αρκεί η αιτιολογία της απόφασης διευθέτησης της διαφοράς να υποδηλώνει ότι η Επιτροπή θεωρεί την οικεία επιχείρηση ένοχη ή η σχετική μνεία να εγείρει αμφιβολίες ως προς την ύπαρξη ενδεχόμενης πρόωρης κρίσης. Επιπλέον, η Pometon θεωρεί ότι, σε αντίθεση με την κρίση του Γενικού Δικαστηρίου στην αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση στο πλαίσιο της οποίας δεν έλαβε υπόψη την απόφαση Icap του ίδιου δικαστηρίου, το γεγονός ότι οι μνείες στην Pometon δεν περιέχουν, όπως εκτέθηκε, κανέναν νομικό χαρακτηρισμό δεν ασκεί επιρροή. Τέλος, η αναιρεσείουσα υποστηρίζει ότι η πρόωρη κρίση της Επιτροπής σχετικά με αυτήν προκύπτει σαφώς από τη γραμματική διατύπωση της πρότασης διευθέτησης της διαφοράς, στην οποία ορισμένες συμπεριφορές που καταλογίζονται στην Pometon χαρακτηρίζονται ως «σύμπραξη/συμπράξεις» ή ως «αντίθετη προς τον ανταγωνισμό επαφή».

47. Κατά την Επιτροπή, ο λόγος αναιρέσεως αυτός είναι απαράδεκτος, επειδή αφορά την εκτίμηση των πραγματικών περιστατικών από το Γενικό Δικαστήριο (χωρίς ωστόσο να προβάλλεται παραμόρφωση των πραγματικών περιστατικών ή των αποδεικτικών στοιχείων) ή επειδή επαναλαμβάνει επιχειρήματα που έχουν ήδη προβληθεί ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου, τα δε επιχειρήματα σχετικά με την πρόταση διευθέτησης της διαφοράς συνιστούν νέα αιτίαση. Σε κάθε περίπτωση, η Επιτροπή εκτιμά ότι ο πρώτος λόγος αναιρέσεως είναι αβάσιμος, δεδομένου ότι το Γενικό Δικαστήριο ορθώς εφάρμοσε στην υπό κρίση υπόθεση τη νομολογία που απορρέει από την απόφαση Karaman και από την απόφαση Icap του Γενικού Δικαστηρίου.

2. Ανάλυση

α) Επί του παραδεκτού του πρώτου λόγου αναιρέσεως

48. Η Επιτροπή ισχυρίζεται ότι ο πρώτος λόγος αναιρέσεως είναι απαράδεκτος κυρίως επειδή αφορά την εκτίμηση των πραγματικών περιστατικών ή επειδή επαναλαμβάνει επιχειρήματα που έχουν ήδη προβληθεί ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου.

49. Συναφώς, επισημαίνεται ότι, κατά πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, από το άρθρο 256 ΣΛΕΕ και το άρθρο 58, πρώτο εδάφιο, του Οργανισμού του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης προκύπτει ότι το Γενικό Δικαστήριο είναι το μόνο αρμόδιο, αφενός, για τη διαπίστωση των πραγματικών περιστατικών, πλην της περίπτωσης κατά την οποία η ανακρίβεια του περιεχομένου των διαπιστώσεών του οφείλεται στα υποβληθέντα σ' αυτό στοιχεία της δικογραφίας, και, αφετέρου, για την εκτίμηση των πραγματικών αυτών περιστατικών. Όταν το Γενικό Δικαστήριο έχει διαπιστώσει ή εκτιμήσει τα πραγματικά περιστατικά, το Δικαστήριο είναι αρμόδιο να ασκήσει, δυνάμει του άρθρου 256 ΣΛΕΕ, έλεγχο όσον αφορά τον νομικό χαρακτηρισμό των πραγματικών αυτών περιστατικών και τις έννομες συνέπειες που έχει συναγάγει συναφώς το Γενικό Δικαστήριο. Συνεπώς, το Δικαστήριο δεν έχει γενική αρμοδιότητα να εξακριβώνει τα πραγματικά περιστατικά. Ούτε μπορεί επίσης, κατ' αρχήν, να εξετάζει τα αποδεικτικά στοιχεία που έλαβε υπόψη το Γενικό Δικαστήριο σε σχέση με τα περιστατικά αυτά.

Επομένως, η εκτίμηση αυτή δεν συνιστά, υπό την επιφύλαξη της περίπτωσης παραμόρφωσης των στοιχείων αυτών, νομικό ζήτημα υποκείμενο ως τέτοιο στον έλεγχο του Δικαστηρίου [6].

50. Αφετέρου, είναι επίσης αληθές ότι μια αίτηση αναιρέσεως είναι απαράδεκτη στον βαθμό που περιορίζεται στην επανάληψη των λόγων ακυρώσεως και των επιχειρημάτων που προβλήθηκαν ήδη ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου, περιλαμβανομένων και εκείνων που στηρίζονταν σε πραγματικά περιστατικά τα οποία ρητώς απορρίφθηκαν από το δικαστήριο αυτό. Συγκεκριμένα, μια τέτοια αίτηση αναιρέσεως συνιστά στην πραγματικότητα απλώς και μόνον αίτηση επανεξέτασης της προσφυγής που ασκήθηκε ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου, πράγμα που εκφεύγει της αρμοδιότητας του Δικαστηρίου στο πλαίσιο της αναιρετικής διαδικασίας. Ωστόσο, αν ο αναιρεσείων αμφισβητεί την ερμηνεία ή την εφαρμογή του δικαίου της Ένωσης από το Γενικό Δικαστήριο, τα νομικά ζητήματα που εξετάστηκαν πρωτοδίκως μπορούν να αποτελέσουν εκ νέου αντικείμενο συζήτησης κατά την αναιρετική διαδικασία. Πράγματι, αν ο αναιρεσείων δεν μπορούσε να στηρίξει την αίτηση αναιρέσεως σε λόγους και επιχειρήματα που προέβαλε ήδη ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου, η αναιρετική διαδικασία θα έχανε εν μέρει τη σημασία της [7].

51. Στην υπό κρίση υπόθεση, η Pometon ισχυρίζεται, κατ' ουσίαν, με τα επιχειρήματά της προς στήριξη του πρώτου λόγου αναιρέσεως, ότι το Γενικό Δικαστήριο παραβίασε την αρχή της αμεροληψίας της διαδικασίας και την αρχή του τεκμηρίου αθωότητας, καθόσον εφάρμοσε εσφαλμένως τα διδάγματα της απόφασης Karaman και της απόφασης Icap του Γενικού Δικαστηρίου.

52. Φρονώ ότι οι εν λόγω ισχυρισμοί πρέπει να οδηγήσουν το Δικαστήριο να εξετάσει τη δυνατότητα εφαρμογής των αποφάσεων αυτών σε μια υβριδική διαδικασία και, στο πλαίσιο αυτό, ενδεχομένως να επανεξετάσει, υπό το πρίσμα της εν λόγω νομολογίας, τον νομικό χαρακτηρισμό των πραγματικών περιστατικών και τις έννομες συνέπειες που συνήγαγε από τα εν λόγω πραγματικά περιστατικά το Γενικό Δικαστήριο.

53. Υπό τις συνθήκες αυτές, μολονότι κάποια επιχειρήματα της Pometon θέτουν υπό αμφισβήτηση ορισμένες διαπιστώσεις πραγματικών περιστατικών στις οποίες προέβη το Γενικό Δικαστήριο ή είναι παρόμοια με επιχειρήματα που έχουν ήδη προβληθεί ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου, εντούτοις ο πρώτος λόγος αναιρέσεως εγείρει ζητήματα ερμηνείας και εφαρμογής κανόνων δικαίου από το δικαστήριο αυτό και, ως εκ τούτου, αφορά νομικά ζητήματα που μπορούν να υποβληθούν στον αναιρετικό έλεγχο του Δικαστηρίου. Επομένως, η ένσταση απαραδέκτου του πρώτου λόγου αναιρέσεως, την οποία προέβαλε η Επιτροπή, μπορεί να γίνει δεκτή μόνο σε σχέση με τον ισχυρισμό που αφορά την πρόταση της Επιτροπής για τη διευθέτηση της διαφοράς.

54. Συγκεκριμένα, το εν λόγω επιχείρημα προβλήθηκε από την Pometon για πρώτη φορά κατ' αναίρεση. Επομένως, δυνάμει του άρθρου 127, παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας, που εφαρμόζεται στην αναιρετική διαδικασία σύμφωνα με το άρθρο 190, παράγραφος 1, του ίδιου Κανονισμού, ο ισχυρισμός αυτός συνιστά νέο ισχυρισμό, εφόσον δεν στηρίζεται σε νομικά και πραγματικά στοιχεία που ανέκυψαν κατά τη διαδικασία [8].

[6] Πρβλ. αποφάσεις της 14ης Δεκεμβρίου 2017, EBMA κατά Giant (China) (C-61/16 P, EU:C:2017:968, σκέψη 33), και της 13ης Σεπτεμβρίου 2018, ANKO κατά Επιτροπής (C-173/17 P, μη δημοσιευθείσα, EU:C:2018:718, σκέψη 23).

[7] Πρβλ. αποφάσεις της 18ης Ιανουαρίου 2007, PKK και KNK κατά Συμβουλίου (C-229/05 P, EU:C:2007:32, σκέψη 32), καθώς και της 16ης Ιανουαρίου 2019, Επιτροπή κατά United Parcel Service (C-265/17 P, EU:C:2019:23, σκέψεις 14 και 15).

[8] Πρβλ. αποφάσεις της 18ης Δεκεμβρίου 2008, Coop de France Bétail et Viande κ.λπ. κατά Επιτροπής (C-101/07 P και C-110/07 P, EU:C:2008:741, σκέψη 110), και της 10ης Απριλίου 2014, Areva κ.λπ. κατά Επιτροπής (C-247/11 P και C-253/11 P, EU:C:2014:257, σκέψη 72).

β) Επί του βασίμου του πρώτου λόγου αναιρέσεως

55. Με τον πρώτο λόγο αναιρέσεως, η Pometon υποστηρίζει ότι το Γενικό Δικαστήριο, στην αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση, υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο, καθόσον δεν έκρινε ότι η Επιτροπή παραβίασε την αρχή της διαδικαστικής αμεροληψίας και το τεκμήριο αθωότητας. Κατ' αυτόν τον τρόπο, το Γενικό Δικαστήριο παραβίασε, και το ίδιο, την αρχή της αμεροληψίας και το τεκμήριο αθωότητας.

56. Δεν χωρεί αμφιβολία ότι η αναιρεσείουσα μπορεί να επικαλεστεί τις δύο αυτές αρχές προς στήριξη της αίτησής της αναιρέσεως.

57. Συγκεκριμένα, μολονότι η Επιτροπή δεν μπορεί να θεωρηθεί «δικαστήριο» κατά την έννοια του άρθρου 6 της ΕΣΔΑ, οφείλει ωστόσο να σέβεται κατά τη διοικητική διαδικασία τα θεμελιώδη δικαιώματα της Ένωσης, στα οποία περιλαμβάνεται και το δικαίωμα χρηστής διοίκησης, το οποίο κατοχυρώνεται στο άρθρο 41 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (στο εξής: Χάρτης)[9]. Κατά τη διάταξη όμως αυτή, κάθε πρόσωπο έχει δικαίωμα, μεταξύ άλλων, στην αμερόληπτη εξέταση των υποθέσεών του από τα θεσμικά όργανα της Ένωσης. Η επιταγή αυτή της αμεροληψίας καλύπτει, αφενός, την υποκειμενική αμεροληψία, κατά την οποία κανένας υπάλληλος της οικείας αρχής δεν πρέπει να εκδηλώνει μεροληψία ή προσωπικές προκαταλήψεις, και, αφετέρου, την αντικειμενική αμεροληψία, κατά την οποία το θεσμικό όργανο πρέπει να παρέχει επαρκή εχέγγυα για τον αποκλεισμό κάθε εύλογης αμφιβολίας συναφώς[10].

58. Εξάλλου, το τεκμήριο αθωότητας αποτελεί γενική αρχή του δικαίου της Ένωσης, η οποία πλέον διακηρύσσεται στο άρθρο 48, παράγραφος 1, του Χάρτη. Κατά τη νομολογία του Δικαστηρίου, η αρχή αυτή εφαρμόζεται επί των διαδικασιών των σχετικών με παραβάσεις των ισχυόντων επί επιχειρήσεων κανόνων ανταγωνισμού που μπορούν να οδηγήσουν στην επιβολή προστίμων ή περιοδικών χρηματικών ποινών[11].

59. Συναφώς, σημειώνεται επίσης ότι το τεκμήριο αθωότητας κατοχυρώνεται στο άρθρο 48 του Χάρτη, το οποίο αντιστοιχεί στο άρθρο 6, παράγραφοι 2 και 3, της ΕΣΔΑ, όπως προκύπτει από τις επεξηγήσεις σχετικά με τον Χάρτη. Επομένως, βάσει του άρθρου 52, παράγραφος 3, του Χάρτη, για την ερμηνεία του άρθρου 48 του Χάρτη πρέπει να λαμβάνεται υπόψη το άρθρο 6, παράγραφοι 2 και 3, της ΕΣΔΑ ως ελάχιστο όριο προστασίας[12].

60. Υπό τις συνθήκες αυτές, στο πλαίσιο μιας «υβριδικής διαδικασίας», ήτοι διαδικασίας στο πλαίσιο της οποίας διεξάγονται παράλληλα από την Επιτροπή διαδικασία διευθέτησης διαφορών και τακτική διοικητική διαδικασία, είναι επομένως κρίσιμο να ληφθεί υπόψη η απόφαση Karaman, η οποία αφορά το ζήτημα αν η αρχή του τεκμηρίου αθωότητας, η οποία προστατεύεται από το άρθρο 6 παράγραφος 2, της ΕΣΔΑ, μπορεί να παραβιαστεί από αναφορές που περιέχονται σε απόφαση η οποία εκδίδεται κατά συγκατηγορουμένων στο πλαίσιο διακριτής διαδικασίας μη έχουσας νομικώς δεσμευτικά αποτελέσματα επί εκκρεμούς ή μελλοντικής ποινικής διαδικασίας κατά άλλου προσώπου.

[9] Πρβλ. απόφαση της 11ης Ιουλίου 2013, Ziegler κατά Επιτροπής (C-439/11 P, EU:C:2013:513, σκέψη 154).

[10] Πρβλ. απόφαση της 11ης Ιουλίου 2013, Ziegler κατά Επιτροπής (C-439/11 P, EU:C:2013:513, σκέψη 155).

[11] Πρβλ. αποφάσεις της 22ας Νοεμβρίου 2012, E.ON Energie κατά Επιτροπής (C-89/11 P, EU:C:2012:738, σκέψεις 72 και 73), και της 16ης Φεβρουαρίου 2017, Hansen & Rosenthal και H&R Wax Company Vertrieb κατά Επιτροπής (C-90/15 P, μη δημοσιευθείσα, EU:C:2017:123, σκέψη 18).

[12] Πρβλ. απόφαση της 5ης Σεπτεμβρίου 2019, AH κ.λπ. (Τεκμήριο αθωότητας) (C-377/18, EU:C:2019:670, σκέψη 41).

61. Τούτο ισχύει κατά μείζονα λόγω του ότι το ίδιο το Δικαστήριο έχει ήδη ενσωματώσει τις απαιτήσεις που απορρέουν από την εν λόγω απόφαση στη δική του νομολογία σχετικά με το άρθρο 48 του Χάρτη.

62. Συγκεκριμένα, στην απόφαση της 5ης Σεπτεμβρίου 2019, AH κ.λπ. (Τεκμήριο αθωότητας) (C-377/18, EU:C:2019:670), το Δικαστήριο δέχτηκε ότι το ΕΔΔΑ έκρινε, στην απόφαση Karaman, ότι η αρχή του τεκμηρίου αθωότητας παραβιάζεται αν δικαστική απόφαση *ή επίσημη δήλωση* σχετικά με κατηγορούμενο περιέχει σαφή δήλωση ότι ο ενδιαφερόμενος διέπραξε την προσαπτόμενη παράβαση, χωρίς να υπάρχει καταδίκη του με ισχύ δεδικασμένου [13].

63. Όπως επισήμανε το Δικαστήριο, το ΕΔΔΑ έχει επίσης δεχτεί ότι, στις περίπλοκες ποινικές διαδικασίες όπου εμπλέκονται πολλοί ύποπτοι οι οποίοι δεν μπορούν να δικαστούν μαζί, το εθνικό δικαστήριο, προκειμένου να εκτιμήσει την ενοχή των κατηγορουμένων, ενίοτε πρέπει οπωσδήποτε να κάνει μνεία της συμμετοχής τρίτων που θα δικαστούν ίσως χωριστά στη συνέχεια. Το εν λόγω δικαστήριο διευκρίνισε, ωστόσο, ότι, αν πρέπει να μνημονευθούν πραγματικά περιστατικά σχετικά με την εμπλοκή τρίτων, το επιλαμβανόμενο δικαστήριο θα πρέπει να αποφύγει να γνωστοποιήσει περισσότερες πληροφορίες από όσες είναι αναγκαίες για την ανάλυση της νομικής ευθύνης των ατόμων που δικάζονται ενώπιον αυτού [14].

64. Στο πλαίσιο αυτό, το Δικαστήριο επισήμανε ότι το ΕΔΔΑ υπογράμμισε τη σημασία που έχουν η επιλογή της διατύπωσης που χρησιμοποίησαν οι δικαστικές αρχές, οι συγκεκριμένες περιστάσεις υπό τις οποίες χρησιμοποιήθηκε η διατύπωση αυτή, καθώς και η φύση και το πλαίσιο της σχετικής διαδικασίας [15]. Αυτός είναι ο λόγος που, ομοίως κατά το ΕΔΔΑ, το σκεπτικό των δικαστικών αποφάσεων στις εν λόγω υποθέσεις είναι ιδιαιτέρως σημαντικό: πρέπει να διατυπώνεται κατά τρόπον ώστε να αποφεύγεται μια ενδεχόμενη πρόωρη κρίση σχετική με την ενοχή τρίτων εμπλεκομένων, ικανή να διακυβεύσει τη δίκαιη εξέταση των κατηγοριών σε βάρος τους στο πλαίσιο αυτοτελούς διαδικασίας [16].

65. Λαμβανομένης υπόψη της νομολογίας αυτής, το Δικαστήριο συνήγαγε το συμπέρασμα ότι το άρθρο 4, παράγραφος 1, της οδηγίας (ΕΕ) 2016/343 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 9ης Μαρτίου 2016, για την ενίσχυση ορισμένων πτυχών του τεκμηρίου αθωότητας και του δικαιώματος παράστασης του κατηγορουμένου στη δίκη του στο πλαίσιο ποινικής διαδικασίας [17], πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι δεν αντιτίθεται στο να μνημονεύεται σε συμφωνία, η οποία πρέπει να εγκριθεί από εθνικό δικαστήριο, η συμμετοχή και άλλων κατηγορουμένων, πέραν εκείνου που συνήψε τη συμφωνία αυτή και ομολόγησε με τον τρόπο αυτό την ενοχή του. Τούτο είναι επιτρεπτό υπό περιστάσεις κατά τις οποίες τα άλλα αυτά άτομα θα δικαστούν μεταγενέστερα χωριστά και η ταυτοποίησή τους εξαρτάται από δύο προϋποθέσεις. Αφενός, η σχετική μνεία πρέπει να είναι απαραίτητη για τον χαρακτηρισμό της

[13] Πρβλ. απόφαση της 5ης Σεπτεμβρίου 2019, AH κ.λπ. (Τεκμήριο αθωότητας) (C-377/18, EU:C:2019:670, σκέψη 43), και απόφαση Karaman § 63.

[14] Πρβλ. απόφαση της 5ης Σεπτεμβρίου 2019, AH κ.λπ. (Τεκμήριο αθωότητας) (C-377/18, EU:C:2019:670, σκέψη 44), και απόφαση Karaman § 64.

[15] Πρβλ. απόφαση της 5ης Σεπτεμβρίου 2019, AH κ.λπ. (Τεκμήριο αθωότητας) (C-377/18, EU:C:2019:670, σκέψη 43), και απόφαση Karaman § 63.

[16] Πρβλ. απόφαση της 5ης Σεπτεμβρίου 2019, AH κ.λπ. (Τεκμήριο αθωότητας) (C-377/18, EU:C:2019:670, σκέψη 44), και απόφαση Karaman § 65.

[17] ΕΕ 2016, L 65, σ. 1. Κατά τη διάταξη αυτή, «τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα προκειμένου να διασφαλίσουν ότι, όσο δεν έχει αποδειχτεί η ενοχή υπόπτου ή κατηγορουμένου σύμφωνα με τον νόμο, στις δημόσιες δηλώσεις δημόσιων αρχών καθώς και στις δικαστικές αποφάσεις, με εξαίρεση τις αποφάσεις περί της ενοχής, το εν λόγω πρόσωπο δεν αναφέρεται ως ένοχο. Η ανωτέρω διάταξη δεν θίγει τις πράξεις της εισαγγελικής αρχής που αποσκοπούν να αποδείξουν την ενοχή του υπόπτου ή του κατηγορουμένου και δεν θίγει επίσης τις προκαταρκτικές αποφάσεις δικονομικής φύσης που λαμβάνονται από δικαστικές ή άλλες αρμόδιες αρχές και βασίζονται σε υπόνοιες ή ενοχοποιητικά στοιχεία».

νομικής ευθύνης του προσώπου που συνήψε την ως άνω συμφωνία και, αφετέρου, η ίδια αυτή συμφωνία πρέπει να αναφέρει σαφώς ότι τα άλλα πρόσωπα διώκονται στο πλαίσιο αυτοτελούς ποινικής διαδικασίας και ότι η ενοχή τους δεν έχει αποδειχθεί κατά νόμο [18].

66. Το Δικαστήριο συμπλήρωσε ότι, συναφώς, προκειμένου να ελεγχθεί η τήρηση του τεκμηρίου αθωότητας, μια δικαστική απόφαση και η αιτιολογία της πρέπει να εξετάζεται πάντοτε *συνολικά* και υπό το πρίσμα των ιδιαίτερων περιστάσεων υπό τις οποίες αυτή εκδόθηκε. Συγκεκριμένα, όπως διευκρίνισε το Δικαστήριο, κάθε ρητή αναφορά, σε ορισμένα χωρία δικαστικής απόφασης, στην έλλειψη ενοχής των συγκατηγορουμένων θα καθίστατο κενή περιεχομένου αν άλλα χωρία της απόφασης αυτής μπορούσαν να θεωρηθούν ως πρόωρη διαπίστωση της ενοχής τους [19].

67. Το ανωτέρω πλαίσιο πρέπει προφανώς να εφαρμοστεί αναλόγως στην περίπτωση μιας «υβριδικής διαδικασίας». Συγκεκριμένα, το πλαίσιο αυτό στηρίζεται στην ερμηνεία του άρθρου 6, παράγραφος 2, της ΕΣΔΑ από το ΕΔΔΑ και έχει ήδη εφαρμοστεί επί διάταξης με την οποία μεταφέρθηκαν στην έννομη τάξη της Ευρωπαϊκής Ένωσης οι εγγυήσεις που προβλέπονται στο άρθρο 48 του Χάρτη, στο παρεμφερές πλαίσιο δύο διαδικασιών που αφορούσαν τα ίδια πραγματικά περιστατικά, αλλά σε διαφορετικά χρονικά σημεία. Δεδομένου ότι έχει σαφώς παγιωθεί ότι το τεκμήριο της αθωότητας αποτελεί γενική αρχή του δικαίου της Ένωσης, η οποία πλέον διακηρύσσεται στο άρθρο 48, παράγραφος 1, του Χάρτη και εφαρμόζεται επί των διαδικασιών σχετικά με παραβάσεις των κανόνων ανταγωνισμού [20], θα ήταν ασυνεπές να ισχύουν διαφορετικές απαιτήσεις στις υβριδικές διαδικασίες.

68. Υπό τις συνθήκες αυτές, δεν μπορεί να αμφισβητηθεί ότι το Γενικό Δικαστήριο εξέτασε με ιδιαίτερη προσοχή, στην αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση, την επιλογή των όρων που χρησιμοποίησε η Επιτροπή στην απόφαση διευθέτησης της διαφοράς. Μερίμνησε να ελέγξει τις δύο προαναφερθείσες προϋποθέσεις, ήτοι, αφενός, το γεγονός ότι η αναφορά στην Pometon ήταν αναγκαία για τον χαρακτηρισμό της νομικής ευθύνης των άλλων επιχειρήσεων που συνήψαν τη συμφωνία και, αφετέρου, τη σαφή επισήμανση ότι η Pometon αντιμετώπιζε κατηγορίες στο πλαίσιο αυτοτελούς διαδικασίας και ότι η ενοχή της δεν είχε ακόμα αποδειχθεί κατά νόμο (βλ. σκέψεις 72, 74, 77, 81 και 85 της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης).

69. Όσον αφορά τη δεύτερη προϋπόθεση, το Γενικό Δικαστήριο δεν υπέπεσε σε πλάνη, καθόσον έκρινε, στις σκέψεις 65, 82 και 83 της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης, ότι η Επιτροπή ανέφερε σαφώς, στην απόφαση διευθέτησης της διαφοράς, ότι η Pometon ήταν επιχείρηση υποκείμενη στην τακτική διαδικασία, και όχι στη διαδικασία διευθέτησης της διαφοράς (βλ. σημείο 2.2.5 της απόφασης διευθέτησης της διαφοράς), και ότι η Επιτροπή απέκλεισε ρητώς την ευθύνη της Pometon στο πλαίσιο της διαδικασίας διευθέτησης της διαφοράς (βλ. υποσημείωση 4 της απόφασης διευθέτησης της διαφοράς).

70. Εντούτοις, είμαι της άποψης ότι το Γενικό Δικαστήριο υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο, καθόσον αφορά τον εκ μέρους του χαρακτηρισμό των στοιχείων που δικαιολογούσαν την ανάγκη να συμπεριληφθούν αναφορές στην Pometon στην απόφαση διευθέτησης της διαφοράς και τις έννομες συνέπειες που συνήγαγε συναφώς στις σκέψεις 84, 90 και 103 της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης. Συνάγω το συμπέρασμα αυτό για τους ακόλουθους λόγους.

[18] Πρβλ. απόφαση της 5ης Σεπτεμβρίου 2019, AH κ.λπ. (Τεκμήριο αθωότητας) (C-377/18, EU:C:2019:670, σκέψη 45).

[19] Πρβλ. απόφαση της 5ης Σεπτεμβρίου 2019, AH κ.λπ. (Τεκμήριο αθωότητας) (C-377/18, EU:C:2019:670, σκέψη 46).

[20] Πρβλ. αποφάσεις της 22ας Νοεμβρίου 2012, E.ON Energie κατά Επιτροπής (C-89/11 P, EU:C:2012:738, σκέψεις 72 και 73), και της 16ης Φεβρουαρίου 2017, Hansen & Rosenthal και H&R Wax Company Vertrieb κατά Επιτροπής (C-90/15 P, μη δημοσιευθείσα, EU:C:2017:123, σκέψη 18).

71. Πρώτον, εμμένοντας στην τυπική εκτίμηση ότι τα σημεία της απόφασης διευθέτησης της διαφοράς στα οποία γίνεται αναφορά στην Pometon δεν περιέχουν κανένα νομικό χαρακτηρισμό, το Γενικό Δικαστήριο πραγματοποίησε τυπική και στενή ερμηνεία της απόφασης, ενώ, όπως ήδη επισήμανα, είναι αναγκαίο να εξετασθεί η εν λόγω απόφαση και η αιτιολογία της συνολικά και υπό το πρίσμα των ιδιαίτερων περιστάσεων υπό τις οποίες εκδόθηκε.

72. Όπως έχει δεχτεί το ίδιο το Γενικό Δικαστήριο, ορισμένα χωρία που περιλαμβάνονται στο τμήμα απόφασης όπου εκτίθενται τα πραγματικά περιστατικά ενδέχεται, ωστόσο, να καθιστούν απολύτως σαφή την άποψη της Επιτροπής σχετικά με τη συμμετοχή μιας επιχείρησης στην επίμαχη παράνομη συμπεριφορά [21]. Χωρίς όμως να απαιτείται τέτοια απόλυτη σαφήνεια, η αρχή του τεκμηρίου αθωότητας μπορεί να παραβιαστεί ακόμη και αν το σκεπτικό μιας δικαστικής απόφασης ή, στην εν λόγω περίπτωση, η συλλογιστική της απόφασης της Επιτροπής, δεν διατυπώνεται κατά τρόπον ώστε να αποφεύγεται μια ενδεχόμενη πρόωρη κρίση σχετική με την ενοχή τρίτων εμπλεκομένων [22]. Συγκεκριμένα, όπως έχει κριθεί στη νομολογία του ΕΔΔΑ, η αρχή του τεκμηρίου αθωότητας παραβιάζεται ακόμη και αν μια δικαστική απόφαση ή επίσημη δήλωση σχετικά με κατηγορούμενο *απηχεί μια γνώμη* –«le sentiment» στην απόδοση της απόφασης Karaman στη γαλλική γλώσσα– ότι είναι ένοχος [23].

73. Η απόφαση διευθέτησης της διαφοράς πρέπει, ασφαλώς, να ερμηνευθεί στο σύνολό της. Το γεγονός και μόνον ότι, για παράδειγμα, στο έγγραφο χρησιμοποιήθηκε περιστασιακά η ατυχώς διατυπωμένη λέξη ή φράση δεν σημαίνει ότι η λέξη ή η φράση αυτή πρέπει να γίνει αντιληπτή ως υπαινισσόμενη πρόωρη κρίση του εκδότη της απόφασης, εφόσον, στο πλαίσιο ορθής ερμηνείας, η απόφαση διευθέτησης της διαφοράς συνολικά δεν συνηγορεί υπέρ της ερμηνείας αυτής.

74. Παρά την εφαρμογή της ανωτέρω αρχής στην υπό κρίση υπόθεση και τη συνολική εξέταση της απόφασης διευθέτησης της διαφοράς, παραμένει, εντούτοις, η εντύπωση ότι η συλλογιστική της Επιτροπής διατυπώθηκε κατά τρόπο που εγείρει αμφιβολίες ως προς ενδεχόμενη πρόωρη κρίση σχετικά με την ενοχή της Pometon και που διακυβεύει, κατ' αυτόν τον τρόπο, τη δίκαιη εξέταση των κατηγοριών που απαγγέλθηκαν σε βάρος της στο πλαίσιο της τακτικής διαδικασίας.

75. Συγκεκριμένα, σε αντίθεση με την κρίση του Γενικού Δικαστηρίου στη σκέψη 87 της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης, δεν μπορεί να αποκλειστεί ότι η διατύπωση της αιτιολογικής σκέψης 38 της απόφασης διευθέτησης της διαφοράς εγείρει αμφιβολίες ως προς ενδεχόμενη πρόωρη κρίση σχετικά με την ενοχή της Pometon, δεδομένου ότι, αφενός, η Επιτροπή εκθέτει στην αιτιολογική σκέψη 49 της απόφασης διευθέτησης της διαφοράς, ότι «θεωρεί ότι οι Ervin, Winoa και Würth, συμμετέχοντας στις συμπεριφορές που περιγράφονται στο σημείο 4, συμμετείχαν σε ενιαία και διαρκή παράβαση του άρθρου 101 της Συνθήκης και του άρθρου 53 της Συμφωνίας ΕΟΧ» και ότι, αφετέρου, η συμφωνία για το κύριο στοιχείο της παράβασης αυτής –μια κοινή προσαύξηση στα απομέταλλα– περιγράφεται ακριβώς στην αιτιολογική σκέψη 38 του τμήματος 4 της απόφασης διευθέτησης της διαφοράς, με διατύπωση που περιλαμβάνει την Pometon. Η εντύπωση ότι η Pometon συμμετείχε στην παράβαση αυτή ενισχύεται περαιτέρω από την αιτιολογική σκέψη 39 της ίδιας απόφασης, στην οποία η Επιτροπή αναφέρει ότι «οι συμμετέχοντες στη συνάντηση της 3ης Οκτωβρίου [–οι οποίοι κατονομάζονται ρητώς στην αιτιολογική σκέψη 38 ως η Winoa, η Ervin και η Pometon–] ήρθαν, στη συνέχεια, σε επαφή με τις δύο γερμανικές εταιρίες παραγωγής λειαντικών μέσων από χάλυβα, ήτοι την MTS και τη

[21] Πρβλ. απόφαση Icap του Γενικού Δικαστηρίου, σκέψη 259.

[22] Πρβλ. απόφαση της 5ης Σεπτεμβρίου 2019, AH κ.λπ. (Τεκμήριο αθωότητας) (C-377/18, EU:C:2019:670, σκέψη 44), και απόφαση Karaman § 65.

[23] Απόφαση Karaman § 63.

Würth, προκειμένου να *τις συμπεριλάβουν* στο νέο σύστημα υπολογισμού της προσαύξησης στα απομέταλλα»[24]. Η χρήση του όρου «συμπεριλάβουν» υποδηλώνει ότι οι τρεις άλλοι –ανεξαιρέτως– συμμετείχαν ήδη στο σύστημα αυτό.

76. Οι αμφιβολίες σχετικά με την ενοχή της Pometon οφείλονται επίσης στην αιτιολογική σκέψη 59 της απόφασης διευθέτησης της διαφοράς, στην οποία αναφέρεται ότι «από τα πραγματικά περιστατικά που περιγράφονται στο τμήμα 4 προκύπτει σαφώς ότι οι εταιρίες Ervin, Winoa, MTS και Würth συμμετείχαν σε οριζόντιες, αντίθετες προς τους κανόνες του ανταγωνισμού συνεννοήσεις, οι οποίες εντάσσονταν στο πλαίσιο ενός συνολικού σχεδίου με το οποίο επιδιωκόταν ένας και μόνο αντίθετος προς τους κανόνες του ανταγωνισμού σκοπός, ήτοι να περιοριστεί ο ανταγωνισμός μέσω των τιμών των λειαντικών μέσων από χάλυβα. Στο πλαίσιο του συνολικού σχεδίου, το οποίο περιγράφεται στις αιτιολογικές σκέψεις 26 έως 36, οι Ervin, Winoa, MTS και Würth συντόνισαν τη συμπεριφορά τους προκειμένου να εξαλείψουν την αβεβαιότητα μεταξύ τους όσον αφορά τις τιμές στην αγορά των λειαντικών μέσων από χάλυβα».

77. Ωστόσο, στις εν λόγω αιτιολογικές σκέψεις 26 έως 36 της απόφασης διευθέτησης της διαφοράς αναφέρεται, μεταξύ άλλων, ότι «οι Winoa, Ervin και Pometon συναντήθηκαν στη Lago di Garda (Ιταλία) για να συμφωνήσουν την από κοινού εφαρμογή ενός ενιαίου προτύπου υπολογισμού μιας κοινής προσαύξησης στα απομέταλλα. *Συμφώνησαν να χρησιμοποιούν έναν ενιαίο τύπο* […] Μετά τη συνάντηση αυτή, οι συμμετέχοντες αντάλλαξαν διάφορα μηνύματα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου για τον λεπτομερή συντονισμό της καθιέρωσης του νέου συστήματος προσαύξησης στα απομέταλλα και τον καθορισμό *κοινής ημερομηνίας έναρξης*»[25]. Επίσης, εκτίθεται ότι οι MTS και Würth «δεν συμμετείχαν στα αρχικά στάδια της διαδικασίας, *όταν συνήφθη η συμφωνία μεταξύ των Winoa, Ervin και Pometon*»[26], και ότι «καθ' όλη τη διάρκεια των επαφών, *τα μέρη* [–της Pometon μη εξαιρουμένης–] συντόνισαν επίσης τις δραστηριότητές τους σε σχέση με επιμέρους πελάτες»[27].

78. Μολονότι πρόκειται για διαπιστώσεις πραγματικών περιστατικών, οι αναφορές αυτές –στις οποίες ρητώς κατονομάζεται η Pometon– αποτελούν εντούτοις τη βάση του περιλαμβανόμενου στην αιτιολογική σκέψη 59 της απόφασης διευθέτησης της διαφοράς νομικού χαρακτηρισμού περί ύπαρξης οριζόντιων, αντίθετων προς τους κανόνες του ανταγωνισμού συμφωνιών.

79. Επιπλέον, από την αιτιολογία της απόφασης διευθέτησης της διαφοράς δεν προκύπτει για ποιον λόγο οι αναφορές στην Pometon ήταν, στην πραγματικότητα, *αναγκαίες* για τον χαρακτηρισμό της νομικής ευθύνης των τεσσάρων επιχειρήσεων που συνήψαν τη συμφωνία. Αντιθέτως, η συμμετοχή των τεσσάρων αυτών επιχειρήσεων στο περιγραφέν από την Επιτροπή σύστημα αρκούσε για τη σύσταση της επίμαχης σύμπραξης. Σε αντίθεση με όσα εκτίθεντο στην προσβαλλόμενη απόφαση[28], από την απόφαση διευθέτησης της διαφοράς δεν προκύπτει ότι η Pometon διαδραμάτισε καθοριστικό –ή ακόμη και ειδικό– ρόλο στην καθιέρωση του συστήματος αυτού (σε αντίθεση, για παράδειγμα, με τη Winoa, η οποία είχε αναλάβει την ευθύνη να γνωστοποιεί στους συμμετέχοντες κάθε μήνα τη νέα προσαύξηση και, από τον Μάιο του 2004, τη δημοσίευε επίσης στον ιστότοπό της, όπως εκτίθεται στην αιτιολογική σκέψη 30 της απόφασης διευθέτησης της διαφοράς).

[24] Η υπογράμμιση δική μου.

[25] Απόφαση διευθέτησης της διαφοράς, αιτιολογική σκέψη 28 (η υπογράμμιση δική μου).

[26] Απόφαση διευθέτησης της διαφοράς, αιτιολογική σκέψη 29 (η υπογράμμιση δική μου).

[27] Απόφαση διευθέτησης της διαφοράς, αιτιολογική σκέψη 36 (η υπογράμμιση δική μου).

[28] Βλ., για παράδειγμα, αιτιολογικές σκέψεις 35 και 36 της προσβαλλόμενης απόφασης σχετικά με τον ειδικό ρόλο της Pometon στη δημιουργία της σύμπραξης.

80. Ομοίως, όσον αφορά την αιτιολογική σκέψη 37 της απόφασης διευθέτησης της διαφοράς, φρονώ ότι η εξήγηση την οποία παρέθεσε το Γενικό Δικαστήριο στη σκέψη 88 της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης δεν είναι πειστική. Στο πλαίσιο αυτό, το Γενικό Δικαστήριο περιορίστηκε να κρίνει ότι, στο μέτρο που η Επιτροπή δέχτηκε την ύπαρξη ενιαίας και διαρκούς παράβασης, ήταν απαραίτητο να διευκρινιστεί η γεωγραφική έκταση της σύμπραξης στο σύνολό της. Ωστόσο, από την απόφαση διευθέτησης της διαφοράς δεν προκύπτει σε ποιον βαθμό η συμμετοχή της Pometon διαδραμάτισε καθοριστικό –και ως εκ τούτου «αναγκαίο», κατά την έννοια της απόφασης Karaman– ρόλο σε σχέση με τη γεωγραφική έκταση της παράβασης, μολονότι η επιχείρηση αυτή μνημονεύεται ρητώς στην αιτιολογική σκέψη 37 της απόφασης διευθέτησης της διαφοράς σχετικά με το γεωγραφικό πεδίο εφαρμογής της συμφωνίας.

81. Υπό τις συνθήκες αυτές, και υπό το πρίσμα της συνολικής εξέτασης της απόφασης διευθέτησης της διαφοράς, φρονώ ότι το Γενικό Δικαστήριο δεν μπορούσε βασίμως να συναγάγει το συμπέρασμα, στη σκέψη 84 της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης, ότι από τις αναφορές στην Pometon δεν ήταν αντικειμενικώς δυνατόν να συναχθεί η υπόνοια ότι η Επιτροπή προδίκασε την ενοχή και την ευθύνη της επιχείρησης αυτής στο πλαίσιο της επίμαχης σύμπραξης ήδη κατά το στάδιο της απόφασης διευθέτησης της διαφοράς, η οποία απευθυνόταν στις τέσσερις άλλες επιχειρήσεις που συμμετείχαν στην επίμαχη σύμπραξη. Κατά συνέπεια, το Γενικό Δικαστήριο υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο, καθόσον έκρινε, στις σκέψεις 90 και 103 της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης, ότι δεν μπορεί να προσαφθεί στην Επιτροπή ότι, με την προσβαλλόμενη απόφαση, παρέβη την υποχρέωσή της περί αμεροληψίας έναντι της Pometon και παραβίασε την αρχή του τεκμηρίου αθωότητας.

82. Ωστόσο, ο λόγος αναιρέσεως που αφορά την εν λόγω πλάνη περί το δίκαιο δεν είναι απαραιτήτως λυσιτελής. Συγκεκριμένα, πρέπει να ληφθεί υπόψη ότι η προσβαλλόμενη απόφαση δεν είναι η απόφαση διευθέτησης της διαφοράς, αλλά η απόφαση που εκδόθηκε μετά το πέρας της τακτικής διοικητικής διαδικασίας σύμφωνα με το άρθρο 7 του κανονισμού 1/2003. Η απόφαση διευθέτησης της διαφοράς δεν αποτελεί τη νομική βάση της προσβαλλόμενης απόφασης και οι δύο αποφάσεις εκδόθηκαν στο πλαίσιο δύο διακριτών και αυτοτελών διαδικασιών. Επομένως, η παραβίαση του τεκμηρίου αθωότητας της Pometon κατά τον χρόνο έκδοσης της απόφασης διευθέτησης της διαφοράς δεν έχει απαραιτήτως άμεσο αντίκτυπο στη νομιμότητα της προσβαλλόμενης απόφασης.

83. Όπως εξήγησε το Γενικό Δικαστήριο στην απόφασή του στην υπόθεση Icap, το ζήτημα του κατά πόσον τυχόν έλλειψη αντικειμενικής αμεροληψίας της Επιτροπής μπορούσε να επηρεάσει τη νομιμότητα της προσβαλλόμενης απόφασης είναι άρρηκτα συνδεδεμένο με το ζήτημα κατά πόσον οι διαπιστώσεις που έγιναν δεκτές στην εν λόγω απόφαση στηρίζονται επαρκώς από τα αποδεικτικά στοιχεία που προσκόμισε η Επιτροπή [29]. Με άλλα λόγια, όπως προκύπτει σαφώς από την πάγια νομολογία, η παρατυπία που συνδέεται με τυχόν έλλειψη αντικειμενικής αμεροληψίας της Επιτροπής θα μπορούσε να οδηγήσει στην ακύρωση της προσβαλλόμενης απόφασης μόνο εφόσον αποδεικνυόταν ότι, εάν δεν είχε μεσολαβήσει η παρατυπία αυτή, το περιεχόμενο της εν λόγω απόφασης θα ήταν διαφορετικό [30].

84. Επομένως, η σχετική διαπίστωση εξαρτάται από την εκτίμηση των λοιπών λόγων αναιρέσεως τους οποίους προβάλλει η αναιρεσείουσα και οι οποίοι αφορούν την επαρκή κατά νόμο απόδειξη της συμμετοχής της στην επίμαχη παράβαση, ήτοι εξαρτάται από την εκτίμηση του δεύτερου και του τρίτου λόγου αναιρέσεως. Αυτά ακριβώς τα ζητήματα θα εξετάσω ακολούθως.

[29] Πρβλ. απόφαση Icap του Γενικού Δικαστηρίου, σκέψη 276.

[30] Πρβλ. απόφαση Icap του Γενικού Δικαστηρίου, σκέψη 278.

1) Επί του δεύτερου λόγου αναιρέσεως, με τον οποίο προβάλλεται εσφαλμένη εφαρμογή εκ μέρους του Γενικού Δικαστηρίου των αρχών που διέπουν το βάρος αποδείξεως και το τεκμήριο αθωότητας, και αντιφατική ή ανεπαρκής αιτιολογία της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης σε σχέση με τη συμμετοχή της Pometon στην πρώτη πτυχή της σύμπραξης

85. Με τον δεύτερο λόγο αναιρέσεως, η Pometon υποστηρίζει, κατ' ουσίαν, ότι, σε αντίθεση με τη διαπίστωση που παρατίθεται στη σκέψη 129 της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης, αυτή αμφισβήτησε την ευθύνη της σε σχέση με την πρώτη πτυχή της σύμπραξης, στο δικόγραφο της προσφυγής της, ιδίως στην υποσημείωση 23. Δεύτερον, η Pometon αμφισβητεί τη διαπίστωση του Γενικού Δικαστηρίου ότι η Επιτροπή απέδειξε επαρκώς κατά νόμο ότι η κοινή προσαύξηση στα απομέταλλα ετίθετο αυτομάτως σε εφαρμογή, υπό την έννοια ότι η Pometon μπορούσε να την εφαρμόζει χωρίς να λαμβάνει τακτικά πληροφορίες από κάποιον από τους ανταγωνιστές της. Κατά την άποψη της Pometon, το συμπέρασμα αυτό στηρίζεται μόνο στην πιθανολόγηση ή στην κατά τεκμήριο αποδοχή ορισμένων γεγονότων, όπως προκύπτει σαφώς από τις σκέψεις 142, 144 και 145 της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης.

86. Ωστόσο, μολονότι είναι αληθές ότι η Pometon αρνήθηκε, στην εν λόγω υποσημείωση, τη συμμετοχή της σε οποιαδήποτε σύμπραξη, δεν μπορεί να αγνοηθεί το γεγονός ότι παραδέχθηκε εντούτοις ρητώς, στο υπόμνημα απαντήσεως που υπέβαλε ενώπιον του Δικαστηρίου, ότι συμμετείχε στη συνάντηση της 3ης Οκτωβρίου 2003. Στο πλαίσιο της συνάντησης αυτής συνήφθη η συμφωνία για το κοινό σύστημα προσαύξησης στα απομέταλλα.

87. Στηριζόμενο στην αδιαμφισβήτητη αυτή παραδοχή, το Γενικό Δικαστήριο, με βάση τα διάφορα στοιχεία της δικογραφίας που μνημονεύονται στις σκέψεις 143 έως 145 της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης, συνήγαγε το συμπέρασμα, στη σκέψη 160 της ίδιας απόφασης, ότι αποδείχθηκε η συμμετοχή της αναιρεσείουσας στην πρώτη πτυχή της σύμπραξης. Σε αντίθεση με όσα υποστηρίζει η αναιρεσείουσα, το Γενικό Δικαστήριο δεν στηρίχθηκε, για τον σκοπό αυτόν, στην πιθανολόγηση ή στην κατά τεκμήριο αποδοχή ορισμένων γεγονότων. Αντιθέτως, στα παραδείγματα που παρέθεσε η Pometon, το Γενικό Δικαστήριο προέβη σε διαπίστωση στηριζόμενο σε σαφώς προσδιορισμένα αποδεικτικά στοιχεία. Μόλις για δεύτερη φορά χρησιμοποιεί το Δικαστήριο, προκειμένου να απορρίψει το επιχείρημα που προβλήθηκε κατά της πρώτης διαπίστωσης, με αρνητική μορφή, ένα επίρρημα όπως το «πιθανό» («είναι λογικώς απίθανο», σκέψη 142 της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης) ή μια έκφραση όπως το «δεν συνάγεται από κανένα στοιχείο» (σκέψη 144).

88. Υπό τις συνθήκες αυτές, και χωρίς μάλιστα να λάβω υπόψη το ότι η Pometon φαίνεται να ζητεί από το Δικαστήριο, με τον δεύτερο λόγο αναιρέσεως, να διενεργήσει επανεκτίμηση των πραγματικών περιστατικών –για την οποία το Δικαστήριο δεν είναι αρμόδιο στο πλαίσιο της αναιρετικής διαδικασίας, υπό την επιφύλαξη της περίπτωσης παραμόρφωσης των αποδεικτικών στοιχείων[31], πράγμα το οποίο δεν ισχυρίζεται η Pometon–, φρονώ ότι από την εξέταση των σκέψεων 129 έως 160 της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης προκύπτει ότι η ευθύνη της Pometon και η συμμετοχή της στην πρώτη πτυχή της σύμπραξης συνήχθησαν, πράγματι, από ορισμένες συμπτώσεις και ενδείξεις, οι οποίες, θεωρούμενες στο σύνολό τους, μπορούν να αποτελέσουν απόδειξη ότι συντρέχει παράβαση των κανόνων του ανταγωνισμού[32].

[31] Πρβλ. αποφάσεις της 14ης Δεκεμβρίου 2017, EBMA κατά Giant (China) (C-61/16 P, EU:C:2017:968, σκέψη 33), και της 13ης Σεπτεμβρίου 2018, ANKO κατά Επιτροπής (C-173/17 P, μη δημοσιευθείσα, EU:C:2018:718, σκέψη 23).

[32] Πρβλ. απόφαση της 26ης Ιανουαρίου 2017, Επιτροπή κατά Keramag Keramische Werke κ.λπ. (C-613/13 P, EU:C:2017:49, σκέψη 51).

89. Κατά συνέπεια, υπό το πρίσμα των ανωτέρω εκτιμήσεων, εκτιμώ ότι η Επιτροπή απέδειξε επαρκώς κατά νόμο τη συμμετοχή της Pometon στην πρώτη πτυχή της σύμπραξης και ότι το Γενικό Δικαστήριο δεν παραβίασε τις αρχές που προβλήθηκαν προς στήριξη του δεύτερου λόγου αναιρέσεως.

2) Επί του τρίτου λόγου αναιρέσεως, με τον οποίο προβάλλεται εσφαλμένη εφαρμογή από το Γενικό Δικαστήριο των αρχών που διέπουν το βάρος αποδείξεως και το τεκμήριο αθωότητας σε σχέση με τη διάρκεια της συμμετοχής της Pometon στη σύμπραξη

90. Με τον τρίτο λόγο αναιρέσεως, τον οποίο προβάλλει επικουρικώς προκειμένου να επιτύχει μείωση του επιβληθέντος προστίμου, η Pometon υποστηρίζει ότι το Γενικό Δικαστήριο εφάρμοσε εσφαλμένα τις αρχές που διέπουν το βάρος αποδείξεως και το τεκμήριο αθωότητας σε σχέση με τη διάρκεια της συμμετοχής της Pometon στη σύμπραξη. Κατ' ουσίαν, η αναιρεσείουσα υποστηρίζει ότι το Γενικό Δικαστήριο αντέστρεψε το βάρος αποδείξεως, καθόσον έκρινε ότι η Pometon δεν προσκόμισε επαρκή στοιχεία για να αποδείξει τη διακοπή της σύμπραξης, παρά τη μη πραγματοποίηση αθέμιτης επαφής μεταξύ της Pometon και των λοιπών συμμετεχόντων στη σύμπραξη μεταξύ της 18ης Νοεμβρίου 2005 και της 20ής Μαρτίου 2007.

91. Φρονώ ότι το Γενικό Δικαστήριο, στην αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση, δεν υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο συναφώς. Αντιθέτως, συντάσσομαι με την άποψη της νομολογίας του, κατά την οποία το ζήτημα αν μια περίοδος είναι αρκούντως μακρά ώστε να συνιστά διακοπή παράβασης δεν μπορεί να εξετάζεται αφηρημένα, αλλά πρέπει να εκτιμάται, αντιθέτως, εντός του πλαισίου της λειτουργίας της επίμαχης σύμπραξης[33].

92. Ωστόσο, εν προκειμένω, το Γενικό Δικαστήριο έκρινε, στη σκέψη 308 της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης, χωρίς να αντικρουστεί βασίμως, ότι η επίμαχη σύμπραξη είχε ως χαρακτηριστικά την αυτόματη εφαρμογή της κοινής προσαύξησης στα απομέταλλα, τον στενό σύνδεσμο μεταξύ των δύο πτυχών της σύμπραξης και την έλλειψη, πλην της γερμανικής αγοράς, δομημένης οργάνωσης των επαφών μεταξύ των συμμετεχόντων για την εφαρμογή του συντονισμού ως προς τους επιμέρους πελάτες, ενώ περιστασιακές επαφές πραγματοποιούνταν μόνο σε περίπτωση διαφωνίας.

93. Αφετέρου, από πάγια νομολογία προκύπτει ότι το γεγονός ότι μια επιχείρηση εγκρίνει σιωπηρώς μια παράνομη πρωτοβουλία, χωρίς να αποστασιοποιηθεί δημοσίως από το περιεχόμενό της ή να την καταγγείλει στις διοικητικές αρχές, έχει ως αποτέλεσμα να ενθαρρύνει τη συνέχιση της παράβασης και δυσχεραίνει την αποκάλυψή της. Η συνέργεια αυτή συνιστά παθητικό τρόπο συμμετοχής στην παράβαση και είναι ικανή, συνεπώς, να επισύρει την ευθύνη της επιχείρησης στο πλαίσιο μιας ενιαίας συμφωνίας. Επιπλέον, το γεγονός ότι μια επιχείρηση δεν δίνει συνέχεια στα αποτελέσματα μιας συνάντησης έχουσας ως αντικείμενο συμφωνία θίγουσα τον ανταγωνισμό δεν αποκλείει την ευθύνη της εκ της συμμετοχής της στη σύμπραξη, εκτός εάν έχει λάβει δημοσίως τις αποστάσεις της από το περιεχόμενό της[34]. Συναφώς, προκειμένου να εκτιμηθεί κατά πόσον μια επιχείρηση αποστασιοποιήθηκε πράγματι,

[33] Πρβλ. απόφαση της 19ης Μαΐου 2010, IMI κ.λπ. κατά Επιτροπής (T-18/05, EU:T:2010:202, σκέψη 89), η οποία μνημονεύεται στη σκέψη 305 της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης.

[34] Πρβλ. αποφάσεις της 7ης Ιανουαρίου 2004, Aalborg Portland κ.λπ. κατά Επιτροπής (C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P και C-219/00 P, EU:C:2004:6, σκέψεις 84 και 85), της 28ης Ιουνίου 2005, Dansk Rørindustri κ.λπ. κατά Επιτροπής (C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P έως C-208/02 P και C-213/02 P, EU:C:2005:408, σκέψεις 143 και 144), και της 26ης Ιανουαρίου 2017, Duravit κ.λπ. κατά Επιτροπής (C-609/13 P, EU:C:2017:46, σκέψη 136).

καθοριστικό στοιχείο για να κριθεί αν η οικεία επιχείρηση είχε πρόθεση να αποστασιοποιηθεί από την παράνομη συμφωνία είναι η ερμηνεία των προθέσεών της από τους λοιπούς μετέχοντες στη σύμπραξη [35].

94. Επομένως, στην υπό κρίση υπόθεση, το Γενικό Δικαστήριο ορθώς επισήμανε, στη σκέψη 306 της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης, ότι το ζήτημα που τίθεται είναι αν η μη πραγματοποίηση επαφών μεταξύ της Pometon και των λοιπών συμμετεχόντων είχε επαρκή διάρκεια, ώστε οι τελευταίοι να αντιληφθούν την πρόθεση της Pometon να διακόψει τη συμμετοχή της στη σύμπραξη.

95. Στο πλαίσιο αυτό, επισημαίνεται ότι η έννοια της «δημόσιας αποστασιοποίησης» απηχεί μια πραγματική κατάσταση, την ύπαρξη της οποίας διαπιστώνει το Γενικό Δικαστήριο κατά περίπτωση, λαμβάνοντας υπόψη ορισμένο αριθμό συμπτώσεων και ενδείξεων που του έχουν υποβληθεί και κατόπιν συνολικής εκτίμησης όλων των κρίσιμων αποδεικτικών στοιχείων και ενδείξεων. Εφόσον η προσκόμιση των αποδεικτικών στοιχείων ήταν νομότυπη και τηρήθηκαν οι γενικές αρχές του δικαίου και οι δικονομικοί κανόνες που διέπουν τη διεξαγωγή των αποδείξεων και το βάρος αποδείξεως, το Γενικό Δικαστήριο είναι το μόνο αρμόδιο να εκτιμήσει την αξία που πρέπει να δοθεί στα στοιχεία τα οποία του έχουν υποβληθεί. Όπως επισημάνθηκε, η εκτίμηση αυτή δεν αποτελεί νομικό ζήτημα υποκείμενο, ως τέτοιο, στον έλεγχο του Δικαστηρίου, υπό την επιφύλαξη της περίπτωσης παραμόρφωσης του περιεχομένου των στοιχείων αυτών [36].

96. Στην υπό κρίση υπόθεση, σημειώνεται ότι, στη σκέψη 309 της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης, το Γενικό Δικαστήριο εξέθεσε, κατ' αρχάς, ότι η αναιρεσείουσα δεν επικαλέστηκε κανένα στοιχείο από το οποίο μπορεί να συναχθεί ότι κάποιες αθέμιτες επαφές ήταν αναγκαίες για τη συνέχιση της συμμετοχής της στη σύμπραξη κατά την περίοδο μεταξύ της 9ης Ιουνίου 2005 και του Μαρτίου του 2007. Στη συνέχεια, στη σκέψη 310 της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης, το Γενικό Δικαστήριο συνήγαγε από το γεγονός ότι η Pometon συμμετείχε στην καθιέρωση του συστήματος της προσαύξησης στα απομέταλλα και συνέβαλε ενεργά στην εφαρμογή του ότι η απουσία της αναιρεσείουσας από ορισμένες συναντήσεις ή άλλες αθέμιτες επαφές κατά το προαναφερθέν διάστημα δεν μπορούσε να εκληφθεί από τους λοιπούς συμμετέχοντες ως αποστασιοποίηση από τη σύμπραξη. Τέλος, στη σκέψη 311 της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης, το Γενικό Δικαστήριο επισήμανε ότι το γεγονός ότι η Pometon διαδραμάτισε ενεργό ρόλο στην προετοιμασία της συνάντησης που πραγματοποιήθηκε στο Μιλάνο (της Ιταλίας) στις 16 Μαΐου 2007 και ότι δεν ανακοίνωσε στους λοιπούς συμμετέχοντες την πώληση του κλάδου δραστηριότητάς της στον τομέα των λειαντικών μέσων από χάλυβα επιβεβαιώνει τον συνεχή χαρακτήρα της παράνομης συμπεριφοράς της Pometon.

97. Στηριζόμενο στην εκτίμηση των πραγματικών περιστατικών και των αποδεικτικών στοιχείων, το Γενικό Δικαστήριο συνήγαγε, ως εκ τούτου, το συμπέρασμα, στη σκέψη 313 της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης, ότι δεν υπήρχαν ενδείξεις περί αποστασιοποίησης της Pometon από τη σύμπραξη και ότι η Επιτροπή απέδειξε επαρκώς κατά νόμο ότι η Pometon δεν είχε διακόψει τη συμμετοχή της στην επίμαχη ενιαία και διαρκή παράβαση.

98. Υπό το πρίσμα των προεκτεθέντων, εκτιμώ ότι, με τον τρίτο λόγο αναιρέσεως, η Pometon επιχειρεί, τουλάχιστον εν μέρει, να παροτρύνει το Δικαστήριο να υποκαταστήσει το Γενικό Δικαστήριο προβαίνοντας στη δική του εκτίμηση των αποδεικτικών στοιχείων, αντί της εκτίμησης που διενήργησε το Γενικό Δικαστήριο στην αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση. Συναφώς, σημειώνεται ότι από την εξέταση των επίμαχων εγγράφων δεν προκύπτει καμία πρόδηλη

[35] Πρβλ. απόφαση της 20ής Ιανουαρίου 2016, Toshiba Corporation κατά Επιτροπής (C-373/14 P, EU:C:2016:26, σκέψη 62).

[36] Πρβλ. απόφαση της 20ής Ιανουαρίου 2016, Toshiba Corporation κατά Επιτροπής (C-373/14 P, EU:C:2016:26, σκέψη 63).

παραμόρφωση. Κατά συνέπεια, δεδομένου ότι δεν διαπίστωσα ούτε πλάνη περί το δίκαιο στην οποία να υπέπεσε το Γενικό Δικαστήριο στο πλαίσιο της εκτίμησης της διάρκειας της συμμετοχής της Pometon στην επίμαχη παράβαση, φρονώ ότι ο τρίτος λόγος αναιρέσεως πρέπει να απορριφθεί ως εν μέρει αβάσιμος και εν μέρει απαράδεκτος.

γ) Συμπέρασμα επί του πρώτου λόγου αναιρέσεως

99. Κατόπιν συνολικής εξέτασης της απόφασης διευθέτησης της διαφοράς, καταλήγω στο συμπέρασμα ότι το Γενικό Δικαστήριο εσφαλμένα έκρινε, στη σκέψη 84 της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης, ότι οι αναφορές στην Pometon δεν μπορούσαν αντικειμενικώς να δημιουργήσουν την υπόνοια ότι η Επιτροπή προδίκασε την ενοχή και την ευθύνη της επιχείρησης αυτής στην επίμαχη σύμπραξη ήδη κατά το στάδιο της απόφασης διευθέτησης της διαφοράς η οποία απευθυνόταν στις τέσσερις άλλες συμμετέχουσες επιχειρήσεις.

100. Κατά συνέπεια, εκτιμώ ότι το Γενικό Δικαστήριο υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο, καθόσον έκρινε, στις σκέψεις 90 και 103 της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης, ότι δεν μπορεί να προσαφθεί στην Επιτροπή ότι, στην προσβαλλόμενη απόφαση, παρέβη την υποχρέωσή της περί αμεροληψίας έναντι της Pometon και παραβίασε την αρχή του τεκμηρίου αθωότητας.

101. Εντούτοις, φρονώ ότι ο πρώτος λόγος αναιρέσεως είναι αλυσιτελής. Συγκεκριμένα, η έλλειψη αντικειμενικής αμεροληψίας της Επιτροπής κατά το στάδιο της απόφασης διευθέτησης της διαφοράς δεν έθιξε τη νομιμότητα της προσβαλλόμενης απόφασης, δεδομένου ότι οι διαπιστώσεις που διατυπώνονται στην τελευταία αυτή απόφαση τεκμηριώνονται, αυτές καθεαυτές, δεόντως με βάση τα αποδεικτικά στοιχεία που προσκόμισε η Επιτροπή.

102. Εν κατακλείδι, φρονώ, ως εκ τούτου, ότι ο πρώτος λόγος αναιρέσεως, καθώς και ο δεύτερος και ο τρίτος λόγος αναιρέσεως, πρέπει να απορριφθούν.

Β. Επί του τέταρτου λόγου αναιρέσεως, ο οποίος αφορά παραβίαση της αρχής της ισότητας στο πλαίσιο του καθορισμού του ύψους του προστίμου και αντιφατική ή ανεπαρκή αιτιολογία στο πλαίσιο αυτό

1. Επιχειρήματα των διαδίκων

103. Με τον τέταρτο λόγο αναιρέσεως, η Pometon υποστηρίζει ότι, το Γενικό Δικαστήριο, στις σκέψεις 365 έως 396 της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης, με τον τρόπο με τον οποίο καθόρισε το πρόστιμο, παραβίασε την αρχή της ισότητας και/ή παρέβη την υποχρέωση αιτιολόγησης. Συγκεκριμένα, υποστηρίζει ότι το Γενικό Δικαστήριο εφάρμοσε για το πρόστιμο συντελεστή μείωσης αναντίστοιχο προς τους συντελεστές μείωσης που καθορίστηκαν για τα μέρη που συμφώνησαν να διευθετήσουν τη διαφορά.

104. Μολονότι το Γενικό Δικαστήριο ακύρωσε το καθορισθέν από την Επιτροπή πρόστιμο λόγω έλλειψης αιτιολογίας και υπολόγισε εκ νέου το ποσό του προστίμου που επιβλήθηκε στην Pometon βάσει του σημείου 37 των κατευθυντηρίων γραμμών του 2006, η αναιρεσείουσα υποστηρίζει ότι ο νέος συντελεστής μείωσης που εφαρμόστηκε, ήτοι 75 % αντί του 60 %, εξακολουθεί να είναι αναντίστοιχος προς τους συντελεστές μείωσης που καθορίστηκαν για τους

λοιπούς συμμετέχοντες στην επίμαχη σύμπραξη [37].

105. Επικαλούμενη τις εκτιμήσεις του Γενικού Δικαστηρίου, κατά τις οποίες η ατομική ευθύνη της Pometon, ο αντίκτυπος της παραβατικής συμπεριφοράς της στον ανταγωνισμό μέσω των τιμών και το μέγεθός της υπολείπονταν εκείνων της Winoa, η αναιρεσείουσα υποστηρίζει ότι η παράβαση που της καταλογίζεται είναι πολύ λιγότερο σοβαρή από εκείνη της Winoa. Υπό τις συνθήκες αυτές, η Pometon θεωρεί ότι το Γενικό Δικαστήριο παραβίασε την αρχή της ισότητας, καθόσον αντιμετώπισε διαφορετικές καταστάσεις κατά τον ίδιο τρόπο. Αντιθέτως, έπρεπε να εφαρμόσει, στην περίπτωσή της, συντελεστή μείωσης ανερχόμενο σε ύψος μεταξύ εκείνου που καθόρισε η Επιτροπή για τη Winoa, ήτοι 75 %, και εκείνου που καθόρισε για την MTS, ήτοι 90 %.

106. Κατά την Επιτροπή, ο λόγος αναιρέσεως αυτός είναι απαράδεκτος, επειδή, με τον λόγο αυτόν, η αναιρεσείουσα επιδιώκει να ελεγχθεί από το Δικαστήριο επί της ουσίας το επιβληθέν από το Γενικό Δικαστήριο πρόστιμο, πράγμα που δεν εμπίπτει στην αρμοδιότητά του. Κατά την Επιτροπή, το Δικαστήριο δεν μπορεί, για λόγους επιείκειας, να υποκαθιστά με τη δική του εκτίμηση το Γενικό Δικαστήριο, αποφαινόμενο στο πλαίσιο άσκησης της πλήρους δικαιοδοσίας του, επί του ύψους των προστίμων που επιβάλλονται σε επιχειρήσεις λόγω της εκ μέρους τους παραβίασης του δικαίου της Ένωσης.

107. Σε κάθε περίπτωση, η Επιτροπή εκτιμά ότι ο τέταρτος λόγος αναιρέσεως είναι αβάσιμος, δεδομένου ότι το Γενικό Δικαστήριο άσκησε προσηκόντως την πλήρη δικαιοδοσία του και τήρησε την αρχή της ισότητας, καθόσον έλαβε υπόψη όλα τα πραγματικά περιστατικά. Επιπλέον, το Γενικό Δικαστήριο, παραθέτοντας λεπτομερή επεξήγηση της μεθοδολογίας που χρησιμοποίησε και των στοιχείων που έλαβε υπόψη στην απόφασή του για τον καθορισμό του ύψους του προστίμου, αιτιολόγησε επαρκώς την απόφαση που εξέδωσε στο πλαίσιο της άσκησης της πλήρους δικαιοδοσίας του.

2. Ανάλυση

α) Επί του παραδεκτού του τέταρτου λόγου αναιρέσεως

108. Κατά την Επιτροπή, ο τέταρτος λόγος αναιρέσεως είναι απαράδεκτος, επειδή η αναιρεσείουσα ζητεί από το Δικαστήριο να ελέγξει επί της ουσίας το επιβληθέν από το Γενικό Δικαστήριο πρόστιμο.

109. Αληθεύει ότι δεν εναπόκειται στο Δικαστήριο, όταν αποφαίνεται επί νομικών ζητημάτων κατ' αναίρεση, να υποκαθιστά για λόγους επιείκειας το Γενικό Δικαστήριο αποφαινόμενο, στο πλαίσιο άσκησης της πλήρους δικαιοδοσίας του, επί του ύψους των προστίμων που επιβάλλονται σε επιχειρήσεις λόγω παράβασης κανόνων του δικαίου της Ένωσης [38]. Έτσι, μόνο στο μέτρο που το Δικαστήριο κρίνει ότι η αυστηρότητα της κύρωσης είναι όχι απλώς μη ενδεδειγμένη, αλλά και υπερβολική, σε σημείο που να είναι δυσανάλογη, μπορεί να διαπιστωθεί πλάνη περί το δίκαιο εκ μέρους του Γενικού Δικαστηρίου λόγω του μη ενδεδειγμένου ύψους του προστίμου [39].

[37] Στην απόφαση διευθέτησης της διαφοράς, η Επιτροπή καθόρισε συντελεστή μείωσης 67 % για τη Würth, 75 % για τις Winoa και Ervin και 90 % για την MTS.

[38] Πρβλ. απόφαση της 22ας Νοεμβρίου 2012, E.ON Energie κατά Επιτροπής (C-89/11 P, EU:C:2012:738, σκέψη 125).

[39] Πρβλ. αποφάσεις της 22ας Νοεμβρίου 2012, E.ON Energie κατά Επιτροπής (C-89/11 P, EU:C:2012:738, σκέψη 126), και της 26ης Ιανουαρίου 2017, Zucchetti Rubinetteria κατά Επιτροπής (C-618/13 P, EU:C:2017:48, σκέψη 43).

110. Ωστόσο, το ότι, με τον τέταρτο λόγο αναιρέσεως, η αναιρεσείουσα ζητεί, επικουρικώς, από το Δικαστήριο να κάνει χρήση της δικής του πλήρους δικαιοδοσίας, προκειμένου να μειώσει το ποσό του καθορισθέντος προστίμου, αποτελεί, αποκλειστικά, απόρροια της εκ μέρους του Γενικού Δικαστηρίου παραβίασης της αρχής της ισότητας.

111. Συναφώς, από τη νομολογία προκύπτει ότι η άσκηση πλήρους δικαιοδοσίας δεν μπορεί, κατά τον καθορισμό του ποσού των προστίμων, να συνεπάγεται δυσμενή διάκριση μεταξύ των επιχειρήσεων που μετείχαν σε συμφωνία αντίθετη προς το άρθρο 101, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ [40]. Ως εκ τούτου, ο ισχυρισμός περί παραβίασης της αρχής της ισότητας από το Γενικό Δικαστήριο αποτελεί νομικό ζήτημα, το οποίο μπορεί να προβληθεί ενώπιον του Δικαστηρίου στο πλαίσιο αναιρετικής διαδικασίας.

β) Επί της ουσίας

112. Πρώτον, το άρθρο 23, παράγραφος 3, του κανονισμού 1/2003 ορίζει ότι ο καθορισμός του ύψους του προστίμου για παράβαση του δικαίου του ανταγωνισμού γίνεται με βάση τη σοβαρότητα και τη διάρκεια της παράβασης.

113. Συναφώς, από πάγια νομολογία προκύπτει ότι, για τον καθορισμό του ποσού των προστίμων, πρέπει να λαμβάνεται υπόψη η διάρκεια των παραβάσεων, καθώς και όλα τα στοιχεία που προσφέρονται για την εκτίμηση της σοβαρότητάς τους, όπως η συμπεριφορά της κάθε επιχείρησης, η λειτουργία εκάστης εξ αυτών κατά τον καθορισμό των συμπεφωνημένων πρακτικών, το όφελος που άντλησαν από τις πρακτικές αυτές, το μέγεθός τους και η αξία των εμπορευμάτων που αφορά η σύμπραξη, καθώς και ο κίνδυνος που αντιπροσωπεύουν παραβάσεις τέτοιου είδους για τους σκοπούς της Ευρωπαϊκής Ένωσης [41].

114. Ωστόσο, το Δικαστήριο έχει επίσης υπενθυμίσει ότι, αφενός, η βαρύτητα της παράβασης πρέπει να αποτελεί αντικείμενο αυτοτελούς εκτίμησης και ότι, αφετέρου, δεν υπάρχει δεσμευτική ή εξαντλητική απαρίθμηση των κριτηρίων που πρέπει υποχρεωτικά να λαμβάνονται υπόψη για την εκτίμηση της σοβαρότητας της παράβασης [42].

115. Δεύτερον, όσον αφορά ειδικότερα την ουσία του τετάρτου λόγου αναιρέσεως, δεν χωρεί αμφιβολία ότι η τήρηση της αρχής της ίσης μεταχείρισης διασφαλίζεται από το Δικαστήριο και το Γενικό Δικαστήριο, σε σχέση, μεταξύ άλλων, και με τα πρόστιμα που επιβάλλονται σε περιπτώσεις παραβιάσεων του δικαίου του ανταγωνισμού [43].

116. Συγκεκριμένα, η αρχή της ίσης μεταχείρισης συνιστά γενική αρχή του δικαίου της Ένωσης, η οποία κατοχυρώνεται με τα άρθρα 20 και 21 του Χάρτη. Κατά πάγια νομολογία, η εν λόγω αρχή επιβάλλει να μην αντιμετωπίζονται παρόμοιες καταστάσεις κατά τρόπο διαφορετικό και να μην αντιμετωπίζονται διαφορετικές καταστάσεις καθ' όμοιο τρόπο, εκτός αν η διαφοροποίηση

[40] Πρβλ. αποφάσεις της 10ης Απριλίου 2014, Επιτροπή κατά Siemens Österreich κ.λπ. και Siemens Transmission & Distribution κ.λπ. κατά Επιτροπής (C-231/11 P έως C-233/11 P, EU:C:2014:256, σκέψη 105), της 12ης Νοεμβρίου 2014, Guardian Industries και Guardian Europe κατά Επιτροπής (C-580/12 P, EU:C:2014:2363, σκέψη 75), καθώς και της 18ης Δεκεμβρίου 2014, Επιτροπή κατά Parker Hannifin Manufacturing και Parker-Hannifin (C-434/13 P, EU:C:2014:2456, σκέψη 77).

[41] Πρβλ. αποφάσεις της 8ης Δεκεμβρίου 2011, Χαλκόρ κατά Επιτροπής (C-386/10 P, EU:C:2011:815, σκέψη 56), της 26ης Ιανουαρίου 2017, Zucchetti Rubinetteria κατά Επιτροπής (C-618/13 P, EU:C:2017:48, σκέψη 42), και της 26ης Σεπτεμβρίου 2018, Infineon Technologies κατά Επιτροπής (C-99/17 P, EU:C:2018:773, σκέψη 196).

[42] Πρβλ. απόφαση της 26ης Σεπτεμβρίου 2018, Infineon Technologies κατά Επιτροπής (C-99/17 P, EU:C:2018:773, σκέψεις 196 και 198).

[43] Πρβλ. απόφαση της 12ης Ιουνίου 2014, Deltafina κατά Επιτροπής (C-578/11 P, EU:C:2014:1742, σκέψη 75).

δικαιολογείται αντικειμενικώς[44]. Επιπλέον, επίσης από πάγια νομολογία προκύπτει ότι, όσον αφορά τον καθορισμό του ποσού του προστίμου, η εφαρμογή διαφορετικών μεθόδων υπολογισμού δεν μπορεί να οδηγεί σε διακρίσεις μεταξύ των επιχειρήσεων που μετείχαν σε συμφωνία ή εναρμονισμένη πρακτική αντίθετη προς το άρθρο 101, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ[45].

117. Τρίτον, όπως προεκτέθηκε, η ίδια αρχή ισχύει και για τα δικαστήρια της Ευρωπαϊκής Ένωσης κατά την άσκηση της πλήρους δικαιοδοσίας τους. Συγκεκριμένα, στο πλαίσιο της εκτίμησης αυτής, μπορούν να υποκαθιστούν την Επιτροπή προβαίνοντας στη δική τους εκτίμηση και, κατ' επέκταση, να μειώνουν ή να αυξάνουν το πρόστιμο ή τη χρηματική ποινή που επιβλήθηκαν[46], χωρίς να δεσμεύονται από τους ενδεικτικούς κανόνες που καθορίζει η Επιτροπή στις κατευθυντήριες γραμμές της, ακόμη και αν οι γραμμές αυτές είναι δυνατόν να καθοδηγούν τα δικαστήρια της Ένωσης όταν ασκούν την πλήρη δικαιοδοσία τους[47].

118. Εντούτοις, μολονότι εναπόκειται στο Δικαστήριο ή στο Γενικό Δικαστήριο να εκτιμά το ίδιο τις περιστάσεις της συγκεκριμένης υπόθεσης και τη φύση της επίμαχης παράβασης προκειμένου να καθορίσει το ποσό του προστίμου, η άσκηση πλήρους δικαιοδοσίας δεν μπορεί, κατά τον καθορισμό του ποσού των προστίμων, να συνεπάγεται δυσμενή διάκριση μεταξύ των επιχειρήσεων που μετείχαν σε συμφωνία ή εναρμονισμένη πρακτική αντίθετη προς το άρθρο 101, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ[48].

119. Υπό τις συνθήκες αυτές, φρονώ ότι το Γενικό Δικαστήριο δεν υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο κρίνοντας:

– πρώτον, ότι εντάσσεται στην πλήρη δικαιοδοσία του το να καθορίσει το προσήκον ύψος της κατ' εξαίρεση προσαρμογής του βασικού ποσού του προστίμου, λαμβάνοντας υπόψη το σύνολο των περιστάσεων της υπό κρίση υπόθεσης (σκέψη 369 της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης),

– δεύτερον, ότι δεσμεύεται μόνον από τη σοβαρότητα και τη διάρκεια της παράβασης (σκέψη 371 της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης) και,

– τρίτον, δεδομένου ότι η διάρκεια ελήφθη υπόψη στο βασικό ποσό –πράγμα που δεν αμφισβητήθηκε από την Pometon–, ότι δέον είναι, για να εκτιμηθεί η σοβαρότητα της παράβασης, να ληφθεί υπόψη η ατομική ευθύνη της Pometon, η ικανότητά της να επηρεάσει, με την παραβατική συμπεριφορά της, τον ανταγωνισμό στην αγορά των λειαντικών μέσων από χάλυβα και το μέγεθός της, και να συγκριθεί καθένα από τα στοιχεία αυτά με την ευθύνη και την ατομική κατάσταση των λοιπών επιχειρήσεων που εμπλέκονται στη σύμπραξη (σκέψη 376 της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης).

120. Κρίνοντας κατ' αυτόν τον τρόπο, το Γενικό Δικαστήριο τήρησε *τυπικώς* τους κανόνες που διέπουν την πλήρη δικαιοδοσία του, διαφυλάσσοντας ταυτοχρόνως, εκ προοιμίου, την ισότητα μεταξύ των εμπλεκόμενων επιχειρήσεων, δεδομένου ότι η ιδιαιτερότητα της συμμετοχής τους

[44] Πρβλ. αποφάσεις της 11ης Ιουλίου 2013, Ziegler κατά Επιτροπής (C-439/11 P, EU:C:2013:513, σκέψη 132), και της 26ης Ιανουαρίου 2017, Zucchetti Rubinetteria κατά Επιτροπής (C-618/13 P, EU:C:2017:48, σκέψη 38).

[45] Πρβλ. αποφάσεις της 11ης Ιουλίου 2013, Ziegler κατά Επιτροπής (C-439/11 P, EU:C:2013:513, σκέψη 133), της 12ης Νοεμβρίου 2014, Guardian Industries και Guardian Europe κατά Επιτροπής (C-580/12 P, EU:C:2014:2363, σκέψη 62), και της 26ης Ιανουαρίου 2017, Zucchetti Rubinetteria κατά Επιτροπής (C-618/13 P, EU:C:2017:48, σκέψη 38).

[46] Πρβλ. αποφάσεις της 6ης Νοεμβρίου 2012, Otis κ.λπ. (C-199/11, EU:C:2012:684, σκέψη 62), καθώς και της 12ης Νοεμβρίου 2014, Guardian Industries και Guardian Europe κατά Επιτροπής (C-580/12 P, EU:C:2014:2363, σκέψη 78).

[47] Πρβλ. απόφαση της 21ης Ιανουαρίου 2016, Galp Energía España κ.λπ. κατά Επιτροπής (C-603/13 P, EU:C:2016:38, σκέψη 90).

[48] Βλ. τη νομολογία που παρατίθεται στην υποσημείωση 40 των παρουσών προτάσεων.

στη διαδικασία διευθέτησης της διαφοράς ελήφθη υπόψη με την ειδική μείωση κατά 10 % που προβλέπεται στο σημείο 32 της ανακοίνωσης σχετικά με τις διαδικασίες διευθέτησης διαφορών. Τούτου λεχθέντος, εκτιμώ, εντούτοις, ότι το Γενικό Δικαστήριο παραβίασε την αρχή της ισότητας, καθόσον έδωσε δυσανάλογη σημασία στο κριτήριο του μεγέθους της επιχείρησης, κατά την εκτίμηση της μείωσης του προστίμου.

121. Συγκεκριμένα, μετά την ολοκλήρωση της ανάλυσης των δύο πρώτων από τα προμνησθέντα κριτήρια, ήτοι της ατομικής ευθύνης της Pometon και του συγκεκριμένου αντικτύπου της παραβατικής συμπεριφοράς της επί του ανταγωνισμού μέσω των τιμών, το Γενικό Δικαστήριο συνήγαγε το συμπέρασμα, αφενός, στη σκέψη 382 της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης, ότι η Pometon, «σε αντίθεση προς τις Ervin και Winoa, αλλά ομοίως με τις MTS και Würth, διαδραμάτισε συνολικά πιο περιορισμένο ρόλο στη σύμπραξη» και, αφετέρου, στη σκέψη 386 της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης, ότι η σύγκριση της αξίας των ειδικών πωλήσεων εντός του ΕΟΧ φανερώνει ότι «η βαρύτητα της Pometon στην παράβαση εμφανίζεται τέσσερις φορές λιγότερο σημαντική από εκείνη της Winoa, αλλά είναι παρόμοια με εκείνη της MTS και σημαντικά μεγαλύτερη από εκείνη της Ervin και της Würth». Επομένως, μόνον υπό το πρίσμα του τρίτου αυτού κριτηρίου, ήτοι του μεγέθους της επιχείρησης, το Γενικό Δικαστήριο επισήμανε, στη σκέψη 390 της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης, ότι η αναιρεσείουσα βρισκόταν σε διαφορετική κατάσταση από εκείνη της MTS, δεδομένου ότι ο κύκλος εργασιών της κατά το τελευταίο έτος πλήρους συμμετοχής στη σύμπραξη ανερχόταν σε 99 890 000 ευρώ αντί των 25 082 293 ευρώ της MTS.

122. Ωστόσο, το Γενικό Δικαστήριο ολοκλήρωσε την ανάλυση αυτή παραθέτοντας, στη σκέψη 393 της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης, ότι «κατά δίκαιη εκτίμηση όλων των προαναφερθεισών περιστάσεων της υπό κρίση υποθέσεως, πρέπει να χορηγηθεί στην Pometon ποσοστό κατ' εξαίρεση μειώσεως ύψους 75 % επί του βασικού ποσού του προστίμου, αναπροσαρμοσμένου λόγω ελαφρυντικών περιστάσεων».

123. Φρονώ ότι το Γενικό Δικαστήριο παραβίασε την αρχή της ισότητας, καθόσον καθόρισε για την Pometon τον ίδιο συντελεστή κατ' εξαίρεση μείωσης με εκείνον της Ervin και της Winoa κρίνοντας, με βάση δύο κριτήρια από τα τρία, ότι η κατάσταση της Pometon ήταν παρόμοια με εκείνη της MTS. Εφαρμόζοντας κατά τρόπο ασυνεπή τη δική του μέθοδο υπολογισμού, φρονώ ότι το Γενικό Δικαστήριο δημιούργησε μιας μορφής δυσμενή διάκριση μεταξύ των διαφόρων επιχειρήσεων που μετείχαν στην ίδια σύμπραξη.

124. Συναφώς, επισημαίνω ότι το μόνο κριτήριο που καθιστά δυνατή τη διάκριση της κατάστασης της Pometon από εκείνη της MTS στηρίζεται στον συνολικό κύκλο εργασιών, ενώ το Γενικό Δικαστήριο διευκρίνισε ρητώς, στις σκέψεις 384 και 392 της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης, ότι η συνεκτίμηση από την Επιτροπή πρωτίστως ενός άλλου κριτηρίου σε παγκόσμιο επίπεδο –ήτοι της αξίας των ειδικών πωλήσεων– δεν ήταν κατάλληλη, δεδομένου ότι οι ειδικές πωλήσεις που πραγματοποιήθηκαν εντός του ΕΟΧ αποτύπωναν κατά τρόπο προσφορότερο την οικονομική βαρύτητα της εν λόγω επιχείρησης στην παράβαση και τη βλάβη που αυτή προκάλεσε στην ανταγωνισμό.

125. Επιπλέον, ενώ αληθεύει ότι, κατά πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, η Επιτροπή μπορεί να λάβει υπόψη, για τον καθορισμό του ύψους του προστίμου, τόσο τον συνολικό κύκλο εργασιών της επιχείρησης, που αποτελεί ένδειξη, έστω κατά προσέγγιση και ατελή, του μεγέθους και της οικονομικής ισχύος της, όσο και το ποσοστό του κύκλου εργασιών που προέρχεται από τα εμπορεύματα που συνιστούν το αντικείμενο της παράβασης και που μπορεί, ως εκ τούτου, να

είναι ενδεικτικό της έκτασης της παράβασης αυτής [49], δεν πρέπει να δίδεται δυσανάλογη σημασία στον εν λόγω κύκλο εργασιών σε σχέση με άλλα στοιχεία εκτίμησης [50]. Ωστόσο, τούτο φαίνεται να αποτελεί το σαφές συμπέρασμα το οποίο συνάγει το Γενικό Δικαστήριο στη σκέψη 393 της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης, δεδομένου ότι η Pometon θεωρεί ότι ο συντελεστής της κατ' εξαίρεση μείωσης του προστίμου της καθορίστηκε στο ίδιο επίπεδο με εκείνον της Winoa, ενώ η συμπεριφορά της Winoa στην επίμαχη παράβαση είναι σοβαρότερη από εκείνη της Pometon υπό το πρίσμα των δύο εκ των τριών κριτηρίων που χρησιμοποιήθηκαν.

126. Υπό τις συνθήκες αυτές, λαμβανομένων υπόψη των ανωτέρω εκτιμήσεων, συνάγω το συμπέρασμα ότι ο τέταρτος λόγος τον οποίον προβάλλει η Pometon προς στήριξη της αίτησής της αναιρέσεως πρέπει να γίνει δεκτός, καθόσον προβάλλεται παραβίαση της αρχής της ίσης μεταχείρισης. Κατά συνέπεια, εκτιμώ ότι η αίτηση αναιρέσεως πρέπει να γίνει δεκτή και ότι η αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση πρέπει να αναιρεθεί, καθόσον καθορίζει τον συντελεστή της κατ' εξαίρεση μείωσης σε ποσοστό 75 % του βασικού ποσού του προστίμου και, κατά συνέπεια, καθόσον καθορίζει το ύψος του προστίμου που επιβάλλεται στην Pometon σε 3 873 375 ευρώ.

VII. Επί της προσφυγής ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου

127. Κατά το άρθρο 61 του Οργανισμού του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, εάν η αναίρεση κριθεί βάσιμη, το Δικαστήριο δύναται, σε περίπτωση που αναιρέσει την απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου, να αποφανθεί οριστικά επί της διαφοράς, εφόσον αυτή είναι ώριμη προς εκδίκαση.

128. Τέτοια περίπτωση συντρέχει εν προκειμένω, δεδομένου ότι το Γενικό Δικαστήριο εξέθεσε το κριτήριο και τα αναγκαία στοιχεία για την εκτίμηση του ύψους της κατ' εξαίρεση μείωσης του προστίμου χωρίς να υποπέσει συναφώς σε πλάνη περί το δίκαιο. Επομένως, το Δικαστήριο διαθέτει όλα τα αναγκαία στοιχεία για να αποφανθεί επί της προσφυγής.

129. Όσον αφορά τη μείωση του ύψους του προστίμου και, ειδικότερα, τη σοβαρότητα της παράβασης –η Pometon επιβεβαίωσε ότι δεν αμφισβήτησε τη διάρκεια της παράβασης στο πλαίσιο του τετάρτου λόγου αναιρέσεως– [51], από τα στοιχεία που διαθέτει το Δικαστήριο σχετικά με τις πέντε εμπλεκόμενες στην επίμαχη σύμπραξη επιχειρήσεις προκύπτει ότι η κατάσταση της Pometon είναι παρόμοια με εκείνη της MTS όσον αφορά την ατομική ευθύνη της και τον συγκεκριμένο αντίκτυπο της παραβατικής συμπεριφοράς της στον ανταγωνισμό μέσω των τιμών. Ωστόσο, λαμβανομένου υπόψη του σχετικού συνολικού κύκλου εργασιών, ο οποίος είναι ενδεικτικός του μεγέθους και της οικονομικής ισχύος των οικείων επιχειρήσεων, ο κύκλος εργασιών της Pometon είναι τέσσερις φορές μεγαλύτερος από αυτόν της MTS.

130. Βάσει των κριτηρίων αυτών και προκειμένου να τηρηθεί η αρχή της ισότητας μεταξύ των επιχειρήσεων που εμπλέκονται στην επίμαχη σύμπραξη, φρονώ ότι η μείωση που θα χορηγηθεί στην Pometon δυνάμει του σημείου 37 των κατευθυντήριων γραμμών του 2006 θα πρέπει να κυμαίνεται μεταξύ του 75 % και του 90 %, ήτοι μεταξύ του συντελεστή που καθορίστηκε για τη Winoa και του συντελεστή που καθορίστηκε για την MTS.

[49] Πρβλ. αποφάσεις της 12ης Νοεμβρίου 2014, Guardian Industries και Guardian Europe κατά Επιτροπής (C-580/12 P, EU:C:2014:2363, σκέψη 54), της 9ης Ιουλίου 2015, InnoLux κατά Επιτροπής (C-231/14 P, EU:C:2015:451, σκέψη 47), καθώς και της 7ης Σεπτεμβρίου 2016, Pilkington Group κ.λπ. κατά Επιτροπής (C-101/15 P, EU:C:2016:631, σκέψη 17).

[50] Πρβλ. απόφαση της 28ης Ιουνίου 2005, Dansk Rørindustri κ.λπ. κατά Επιτροπής (C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P έως C-208/02 P και C-213/02 P, EU:C:2005:408, σκέψη 257).

[51] Σημείο 31 του υπομνήματος απαντήσεως της Pometon.

131. Υπό τις συνθήκες αυτές και υπό το πρίσμα του συνόλου των πραγματικών και νομικών εκτιμήσεων στην υπό κρίση υπόθεση, προτείνω στο Δικαστήριο να μειώσει το ποσό του προστίμου που επιβλήθηκε στην Pometon σε ποσοστό 83 %, ήτοι μεταξύ του 75 % για τη Winoa και του 90 % για την MTS. Υπό το πρίσμα της ανωτέρω προτεινόμενης μείωσης, προτείνω αντιστοίχως στο Δικαστήριο να καθορίσει το κατ' αυτόν τον τρόπο μειωμένο πρόστιμο στο ποσό των 2 633 895 ευρώ.

VIII. Δικαστικά έξοδα

132. Κατά το άρθρο 184, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου, όταν η αίτηση αναιρέσεως γίνεται δεκτή και το Δικαστήριο κρίνει το ίδιο οριστικά τη διαφορά, αυτό αποφαίνεται επί των εξόδων.

133. Κατά το άρθρο 138, παράγραφος 1, του ίδιου Κανονισμού, που εφαρμόζεται στην αναιρετική δίκη δυνάμει του άρθρου 184, παράγραφος 1, του Κανονισμού αυτού, ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα δικαστικά έξοδα, εφόσον υπάρχει σχετικό αίτημα του νικήσαντος διαδίκου. Κατά το άρθρο 138, παράγραφος 3, του Κανονισμού Διαδικασίας, σε περίπτωση μερικής ήττας των διαδίκων, κάθε διάδικος φέρει τα δικαστικά του έξοδα. Ωστόσο, αν τούτο δικαιολογείται από τις περιστάσεις της συγκεκριμένης υπόθεσης, το Δικαστήριο μπορεί να αποφασίσει ότι ένας διάδικος φέρει, πέραν των δικαστικών εξόδων του, και μέρος των εξόδων του αντιδίκου.

134. Στο πλαίσιο της υπό εξέταση αίτησης αναιρέσεως, δεδομένου ότι γίνεται εν μέρει δεκτή η αίτηση αναιρέσεως της Pometon, κρίνεται προσήκον να φέρει η Επιτροπή, πέραν των δικών της δικαστικών εξόδων της πρωτοβάθμιας και της αναιρετικής διαδικασίας, επίσης το ήμισυ των εξόδων στα οποία υποβλήθηκε η αναιρεσείουσα στο πλαίσιο των δύο αυτών διαδικασιών. Κατά συνέπεια, η Pometon πρέπει να φέρει το ήμισυ των σχετικών με τις διαδικασίες αυτές δικαστικών εξόδων της.

IX. Πρόταση

135. Λαμβανομένων υπόψη των ανωτέρω εκτιμήσεων, προτείνω στο Δικαστήριο:

– να αναιρέσει την απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης της 28ης Μαρτίου 2019, Pometon κατά Επιτροπής (T-433/16, EU:T:2019:201), στο μέτρο που το Γενικό Δικαστήριο παραβίασε την αρχή της ίσης μεταχείρισης όσον αφορά τον υπολογισμό του ύψους του προστίμου που επιβλήθηκε στην Pometon SpA, καθόρισε τον συντελεστή της κατ' εξαίρεση μείωσης σε ποσοστό 75 % του βασικού ποσού του προστίμου, καθόρισε το ποσό του επιβληθέντος στην Pometon προστίμου στα 3 873 375 ευρώ και αποφάσισε ότι οι διάδικοι θα φέρουν τα δικαστικά έξοδά τους·

– να μειώσει το βασικό ποσό του επιβληθέντος στην Pometon προστίμου σε ποσοστό 83 % και να καθορίσει αντίστοιχα το πρόστιμο στο ύψος των 2 633 895 ευρώ·

– να απορρίψει την αίτηση αναιρέσεως κατά τα λοιπά·

– να καταδικάσει την Ευρωπαϊκή Επιτροπή στα δικά της δικαστικά έξοδα τόσο της πρωτόδικης όσο και της αναιρετικής διαδικασίας και, επιπλέον, στο ήμισυ των εξόδων στα οποία υποβλήθηκε η Pometon στο πλαίσιο των διαδικασιών αυτών·

– να καταδικάσει την Pometon στο ήμισυ των σχετικών με τις διαδικασίες αυτές δικαστικών εξόδων της.